

SZAKDOLGOZAT

DOBOS VIRÁG
Természetvédelmi mérnök BSc szak

Kaposvár
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Természetvédelmi mérnök

A kutya-fizioterápia alkalmazásának felmérése
vadászkutya-tartók körében

Belső konzulens: **Dr. Kovács Szilvia**
egyetemi docens

Készítette: **Dobos Virág**
TYDY8Q
nappali

Intézet/Tanszék:

**Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet /
Természetvédelmi Biológia Tanszék**

Kaposvár

2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. Irodalmi áttekintés.....	5
2.1. <i>A vadászat és a vadászkutya fajták bemutatása.....</i>	<i>5</i>
2.2. <i>A kutyák mozgásszervi betegségeinek rövid áttekintése.....</i>	<i>7</i>
2.3. <i>A fizioterápia bemutatása.....</i>	<i>8</i>
2.4. <i>Fizioterápiás kezelések bemutatása.....</i>	<i>10</i>
3. Anyag és módszer.....	12
4. Vizsgálati eredmények és értékelésük.....	13
5. Következtetések, javaslatok.....	34
<i>Javaslatok.....</i>	<i>34</i>
6. Összefoglalás.....	35
7. Irodalomjegyzék.....	37
8. Ábrajegyzék.....	39
9. Mellékletek.....	40
<i>Köszönetnyilvánítás.....</i>	<i>49</i>
<i>Eredetiségi és hozzáférési nyilatkozat.....</i>	<i>50</i>
<i>Hallgatói és konzulensi nyilatkozat.....</i>	<i>51</i>

1. Bevezetés

Állatok körében nőttem fel. Családommal egy 450 fős zalai faluban élek, baromfiudvarral, nyulakkal és kutyával. A lábak számára való különösebb tekintet nélkül gyermekkorom óta mindent magamhoz vettem, ami lélegzett. Az állatok iránt érzett szeretet végig kísérte egész eddigi életem. Az első emlékeim egyike is Negró nevű kutyámhoz kapcsolódik, 2003-ban érkezett hozzám és számtalan közös élményben volt részünk. Nehezebbnek tűnő időszakokban megtapasztalhattam a négylábú jószág „terápiás hatását” is, mely hozzásegített ahhoz, hogy családi kedvencként tartott kutyákra más szemmel nézzek.

A mai világban a kutyatartás nagyon elterjedt. Tartjuk őket a porta őrzésére, az idegenek távoltartására, de segítőkutyaként (pl. vakvezető kutyák), vadásztársaként, pásztorkutyaként a nyáj mellett is megállják a helyüket. Az élet számos területén kamatoztatják képességeiket, kiváló szaglásukat segítségül hívva pl. elveszett személyek megkereséséhez, vagy tűzfészek felkutatására, daganatos betegségek felismerésére. De segíthetnek az epilepsziás rohamok előrejelzésében, vagy a rendőrségnél kábítószer felkutatásában, sőt akár védett fajok keresésében is. Tenyésztésük egy nagyon szerteágazó, sok ismeretanyagot igénylő szakma, mely célja az adott fajta megőrzése. A fajtatiszta kutyából hivatalos tenyészállat csak a velük szemben támasztott kritériumoknak való megfelelés során válhat.

A kutya fajtája többek közt arra is enged következtetni, hogy mennyire hajlamos a különböző betegségek öröklésére. Az örökletes betegségek lehetnek ortopédiai vagy neurológiai esetek. Az ortopédiai problémák közé tartozik például a csípőízületi diszplázia, a könyökízületi diszplázia, a vállízületi diszplázia, az arthrosis, a patellaficam. A neurológiai problémák a gerincvelőből vagy az agyvelőből indulnak ki és érintik a különböző végtagokat, melyek kihatnak a kutya mozgására. A betegségben szenvedő állatok a megfelelő támogatás és segítségnyújtás nélkül sok problémával néznek szembe, ennek okán egész életen át küszködni fognak.

Természetvédelmi mérnökjelöltként úgy vélem szükséges foglalkozni e témával, mely iránt elköteleződésem a vadász vizsga megszerzése után még tovább erősödött bennem. Szakdolgozatomban azt vizsgálom, hogy hazánkban mennyire elterjedt a vadászkutyák fizioterápiás kezelésének alkalmazása. E terápiák segítségével nem csak a kutya testi épségét őrizzük meg, hanem az egészségi állapotát is. A fizioterápiában számos kezelés áll rendelkezésre a kutyatartóknak, amik segíthetnek az állatoknak felépülni egy műtét, sérülés után. A különböző kezelések lényege más és más, melyek kihatnak a kutya végtagjaira. A terápiák közé tartozik többek között a gyógytorna, a masszáz, a manuálterápia, a lézertérápia, az ultrahang terápia, az elektroterápia, termoterápia, hidroterápia, mágnes terápia, nyújtás stb.

A betegséggel küzdő állat számára nehézséget okozhatnak a különböző mozgásformák. A fizioterápia segíti a kutyák felépülését, az állapotuk javítását. A terapeuta számára számos eszköz vált elérhetővé, melyek az aktív mozgás elősegítését szolgálják. A passzív kimozgatás jótékony hatásai mellett, a terápiák egyéb alternatív módjait is bemutatom. A terápiát végző szakember a betegség mértékének függvényében választ a kezelési módok közül.

Kutatásom célja, hogy betekintést nyerjek, mely fizioterápiás kezelések alkalmazását részesítik előnyben a vadászkutya-tartók. Az elkövetkezendő években biztosan lesz olyan vadásztársam, akinek kutyája fizioterápiás kezelésre szorul, megsegítése fontos részét kell, hogy képezze munkánknak. E négylábú társaink fájdalmát a kezelések segítségével enyhíteni tudjuk.

A vizsgálataimmal szerettem volna felmérni a fizioterápia alkalmazásának gyakoriságát és az ezzel kapcsolatos ismereteket. Továbbá adatokat gyűjteni a vadászatok előtti átmozgatás, bemelegítés használatáról.

A vadászati módok megválasztását befolyásoló tényező a kutya fajtája és életkora. Az erre irányuló kérdések megválaszolása is segítette kutatásom előre mozdulását.

Munkám további részét képezi a táplálék és a különböző táplálékkiegészítők alkalmazásának megismerése vadászati szezonban és azon kívül.

Összesítve tehát céloom: elsősorban a vadászkutyák betegségeinek ismertetése, és e problémák megoldására szolgáló terápiák bemutatása, másodsorban a fizioterápiás kezelések alkalmazásának felmérése kérdőív segítségével.

Eredményeimet felhasználva szeretnék átfogóbb képet nyújtani, amelyek lehetővé teszik a fizioterápiás kezelések elterjedését vadászkutya-tartók körében.

2. Irodalmi áttekintés

2.1. A vadászat és a vadászkutya fajták bemutatása

A vadászat több ezeréves hagyományokra tekint vissza. Őseink annak idején a megélhetés miatt vadásztak. Saját magukra tudtak hagyatkozni, nem volt társuk ebben. Az eszközeik sokszor csak egy fából és egy éles kőből álltak. A több ezer év alatt a vadászati eszközök teljes mértékben megváltoztak és sokkal komolyabb fegyverekké alakultak át. Nem csak az eszközök, hanem maga a vadászat szükségessége is jelentős mértékben átértékelődött. A mai modern világban a vadászatnak nagy szerepe van. A vad olyan meghatározó területeken is megjelent, amit az ember megművel és különböző kultúrnövények termesztésére használ. Az ember a vad természetes élőhelyét egyre-kisebb területre szűkíti, az erdők kivágásával, a mezőgazdasági területek bekerítésével. A természetes élőhelyek korlátozása miatt szorul be a vad a városokba és a falvakba, s ezt csak állományuk csökkentésével akadályozhatjuk meg. A nagyvadak jelentős kárt tudnak tenni a facsémétekben, az elvetett kultúrnövényekben. A vadászok száma az 1970-es évektől fogva jelentős mértékben nőtt (INTERNET1). Jelentős részük a családi hagyományokat szeretné tovább vinni, míg néhányan sportot, hobbit űznek belőle. Külföldről is meghatározó számban jelennek meg hazánkban vendégvadászok, akik az eredményesség céljából teszik tiszteletüket.

Magyarországon belül is minden nagytájnak megvannak a maga sajátos adottságai, szépségei. A terület, táj jellege nagymértékben befolyásolja az apró- és nagyvad elterjedését. Az Alföldön a síkság, a Dunántúlon a dombok és a hegyek a jellemzők. Az Alföldön főként az apróvadak vannak meghatározó számban, itt a Dunántúlon viszont a nagyvadak okoznak elég jelentős károkat a mezőgazdaságban és az erdőkben egyaránt.

A vadászaton belül is több betöltött szerepe van a kutyáknak. Meghatározó a vadászterület jellege, mert alkalmazhatjuk apróvadás- és nagyvadás területen is őket. *„Az apróvadász területek síkvidéki, főleg mezőgazdasági művelési ágba tartozó területek például szántó, rét, legelő, szőlő-gyümölcsös, nádas és ligeterdő. A nagy egybefüggő erdők hiányoznak”* (KOVÁCS, 2022). Ezekon a területeken a nagyvad nem marad meg, csak átvonul. *„Vadászható vadfajok a fácán, a mezei nyúl, vízivadak, a balkáni gerle, az örvös galamb, a fogoly és az öregi nyúl. Nagyvadként vadászható az őz. Kártevő fajok a varjúfélék, a róka és a borz”* (KOVÁCS, 2022). Apróvadász területen célszerű a vadászkutyák közül például magyar vizslát, német vizslát, labrador retrievert alkalmazni. Ezek a kutyafajták vadmegállással jelzik a vad hollétét. A vizslák között a legsokoldalúbbnak tartják a magyar vizslát, amely egyedül végzi el a pointer, szetterek és a többi vadászkutya munkáját, igazi mindenes vadászkutya. Fontos, hogy

az ilyen fajta kutyák munkáját két részre kell osztani, a lövés előtti és a lövés utáni munkára (JILLY, 1962).

Vadászat során használhatunk kotorékkutyákat is, melyek a dúvad (róka, borz) után a kotorékba mennek és a vadat terítékre hozzák ugrasztással vagy lefojtással. Erre alkalmas kutyák a jagdterrier és a tacsó. Kis termetük miatt könnyebben betudnak menni a kotorékba (KOVÁCS, 2022).

A tacsókat föld feletti és föld alatti munkára tenyésztették ki. Rövid, rendkívül izmos, vaskos végtagok, lapos hosszú koponya, igen erős, nyúlt állkapocscsontok, kitűnő fogazat jellemzi. Összbenyomása kicsinyége ellenére határtalan szívósságot és kitartást árul el. Kis termete miatt nem csak kotorékban alkalmas, hanem képességei révén nagyvadmunkára is, de disznós kutyaként is igen kitartó. A tacsónak három méret- és szőrváltozata ismert, a kaninchen, a törpe és a standard, valamint a rövid-, a szálkás- és a hosszúszőrű (JILLY, 1962).

Gordon-, ír-, vörös-fehér ír- és angol szettert, pointert, kis- és nagy műnszterlandi vizslát és spánielt is használhatunk apróvadász területeken. *„A gordon-, vörös-fehér, az ír- és angol szetterek feladata a kisebb termetű vadak (pl. róka, fácán, vadkacsa) felkutatása és jelzése”* (KOVÁCS, 2022).

Ezek a kutyák rendkívül nagy önfegyelemmel rendelkeznek. Az ír szetter egy igazán nemes megjelenésű, szelíd kifejezésű, közepes testű vadászkutya. A pointer feladata a nagy kiterjedésű, sík területeken a szárnyasvad megkeresése és szilárd megállása. A kis műnszterlandi vizsla nem távolodik el messzire a vadásztól. Alaposan kajtat, hanggal is jelez, főleg fedett terepen, nádban végez elsősorban keresőmunkát. Jó elhozóképességgel rendelkezik (KOVÁCS, 2022).

Kajtató vadászkutyákat is használunk, például kopókat, spánielek, terriereket. Jellemző a kopókra a kis termet, elegáns megjelenés, jól izmolt, arányos test, kiegyensúlyozott idegrendszer, élénk vérmérséklet. A spánielek szaglása és nyomkövetési képessége kiváló, ide tartozik az amerikai cocker és springer spániel. A spánielek feladata az olyan sűrű bokros, szederindás területek átkutatása és az abban rejtőzködő vadak felverése, ahova a vizslák nem férnek be. A spánielek kedvelik a vizet, ezért vízi munkára is alkalmasak.

A kutyák apróvadász elejtése mellett, nagyvadász területeken is a vadászok segítségére vannak. A nagyvadász terület általában domb- és hegyvidéki jellegű, melynek *„erdő fedi jelentős részét. Számottevő a mezőgazdasági területek aránya. Jellemző vadfajok a gímszarvas, a vaddisznó, az őz, néhol a dím és a muflon”* (KOVÁCS, 2022). Nagyvadász területen a vadászkutyák közül lehet alkalmazni foxterriereket, jagdterriereket, tacsókat, melyek a vadak hajtására szolgálnak (vaddisznóhajtás). A foxterrier a legismertebb terrier, használják istálló körüli rágcsálóirtásra is. Tetszetős, megnyerő küllemű, kistermetű vadászeb. Igen tanulékony, nem érzékeny fajta. A jagdterrier minden vadászkutya, mely vadászatra termett. A vadak után keresésére alkalmas kutyák a véredek, például hannoveri véreb, bajorhegyi véreb. *„A véredek feladata a friss, meleg nyom követése, az élő vad hajtása tiltott”*. 12-48

órás hideg nyomon is meg kell tudni keresnie a sebzett, vagy már kimúlt vadat a kutyának, de ha úgy adódik akár 5 napos nyomon is eredményesen kell dolgoznia. Dermedtre csaholás vagy állóra csaholás is a feladatuk, ezzel jelzik, hogy megtalálták a vadat (KOVÁCS, 2022).

2.2. A kutyák mozgásszervi betegségeinek rövid áttekintése

A kutyák különféle örökletes betegségben szenvedhetnek, melyek fő befolyásoló tényezője a kutya fajtája. Többek közt beszélhetünk ortopédiai vagy neurológiai elváltozásokról. Az mozgásszervet érintő örökletes betegségek közé tartozik a diszplázia, mely az ízületeket alkotó csontok rendellenes fejlődése. Az állat ízületi elváltozása érintheti a csípőt, a könyököt, vállat. Az egészséges ízületben kialakult pontatlan illeszkedés a fejlődés során diszpláziát okoz. Az elváltozásért több gén felelős, de a felnevelés során a kedvezőtlen hatások is negatív irányban befolyásolják (túltáplálás, túlterhelés, ásványi anyag és vitamin hiánya). Felismerése nem egyszerű feladat még a szakemberek számára sem. A betegség gyanújának bizonyítása röntgenfelvételek segítségével történik. A vizsgálat során képet kapunk az ízület által bezárt szög elváltozásának mértékéről, melynek fokozatai a következők lehetnek: mentes, átmeneti, enyhe, közepes és súlyos (INTERNET2).

A mozgásszervi megbetegedések egy részét a diszplázia teszi ki, amely az esetek többségében a csípőízületet érinti. A pontos diagnózis felállításához röntgenfelvétel készítése szükséges. A betegség súlyosságát a Norberg-szög segítségével mérik, mely „*a combcsontfejek középpontját összekötő egyeneseknek az ízületi gödör elülső szélével bezárt szöge*” (INTERNET2).

Elsősorban közepes és nagytestű kutyafajtáknál fordul elő leginkább, mint például a retrieverek, a bernáthegyi és az óriás fajták. A túlsúly vagy a fiatalkori gyors növekedés hozzájárulhat a csípőízületi diszplázia kialakulásához, ezért fontos odafigyelni már kölyökkortól kezdve a kutya megfelelő terhelésére, mert a csípő akkor még fejlődésben van. A fokozott igénybevétel miatt is könnyebben kialakulhat a betegség. A nem megfelelően illeszkedő ízületi felületek és az ízület lazasága vezethetnek a csípőízületi diszpláziához (INTERNET2).

A kutyákat érintő betegség továbbá, a könyök- vállízületi diszplázia, mely úgyszintén a csontok elváltozásához vezet. A nem megfelelő fejlődés porcleválást, súlyos porckopást, csontfelrakódásokat eredményezhet, valamint a könyök- vállízület duzzanatát, amely következményeként későbbiekben a kutyánál sántaság lép fel. A nagytestű kutyák hajlamosak a betegségre, például retrieverek, németjuhászok, berni pásztorok. A kutyák többségét már fiatal korban érinti, amit a hirtelen növekedés is negatívan befolyásol. Műtéttel vagy fizioterápiás gyógykezeléssel ezeket a tüneteket csökkenteni lehet (INTERNET3). Az időben történő szűrővizsgálatok a betegség megelőzésében fontos szerepet játszanak. A vizsgálat során a kutya

mozgását terheléskor, állandó vagy változó mozgáskor, illetve a végtagok hajlításakor is figyelik. A mozgások által az ízületalkotó csontok elváltozására is fény derül (INTERNET4).

A diszpláziához hasonlóan az arthrosis is az ízületeket érintő megbetegedés. Az arthrosis ízületi porckopást jelent, mely főként a térdet és a csípőt érinti. A betegség kialakulásában szerepet játszó tényező az állat súlya és terhelése. A fizioterápia segítségével, megfelelő mozgással, az ízületek és izmok fokozatos terhelésével a betegség előrehaladása megelőzhető, de teljes gyógyulás nem várható (INTERNET5).

A kistestű kutyák gyakori örökletes jellegű elváltozása, a patellaficam (térdkalács), amely trauma hatására is létrejöhet. A ficam kialakulásának oka, hogy a végtag funkcionális és anatómiai tengelye nem esik egy vonalba. Az elváltozás ténye fizikális vizsgálattal könnyen megállapítható (INTERNET6).

A neurológiai megbetegedések lehetnek neurológiai, szerzett, illetve gyulladással eredetűek. A betegség természetéből adódóan műtéti, majd fizioterápiás ellátás javasolt a gyógyulás érdekében. A neurológiai esetek közé tartozik a perifériás idegsérülés és a gerincvelő rendellenesség. Többségük a gerincvelőből kilépő idegfonalokat és ideg-izom kapcsolatokat érinti, a törzsben és a végtagokban okozva tünetet. A betegség idegzavarhoz is vezethet, mely a különböző érzékszervekre negatív irányban hat. A panaszok baleset, vírusos gyulladás, porckorongsérv vagy műtét után jelentkezhetnek (INTERNET7). Egyes esetekben előfordulhat az állat bénulása, mely súlyos esetben vizeleteltartási rendellenességhez vezet. A klinikai vizsgálatok első lépése a röntgenfelvétel, mely segítségével megállapítható a betegség mértéke. Az állat gyógyulását elősegíti a fizioterápiás kezelés, de teljes gyógyulásról esetükben nem beszélhetünk (INTERNET8).

2.3. A fizioterápia bemutatása

A fizioterápia a legősibb ága az orvosi terápiának, a görög “füzosz” szóból ered, melynek jelentése természet. *„A fizioterápia természeti (fizikai, kémiai) energiákkal való gyógyítást jelent”* (INTERNET9).

„A humán fizioterápia nemzetközileg elismert tudományterület. A műtéteket, illetve sérüléseket követő rehabilitáció pozitív hatásai a humán egészségügyben elismertek és tudományosan bizonyítottak. Az állatorvosi páciensek esetében mindaddig kevesebb figyelmet kapott ez a kezelési lehetőség. Napjainkra azonban egyre szélesebb érdeklődés mutatkozik hazánkban is a fizioterápia állatorvosi alkalmazása, a rehabilitáció, műtétek, betegségek és balesetek után alkalmazható terápia széles skálája iránt” (INTERNET10).

A fizioterápia hatékony módja a fájdalomcsillapításnak és a sérülésből való felépülésnek. Az emberhez hasonlóan a kutyáknak is szükségük van ilyen kezelésekre. A terápia célja a végtagok és ízületek funkcionális képességének visszanyerése a mozgás optimalizálásával és ezáltal az

életminőség javítása, az állóképesség növelése. A fizioterápiának számos pozitív hatása ismert, javítja az életminőséget, a gyógyulási arányokat, segíti csökkenteni a fájdalommal kapcsolatos viselkedési problémákat és fenntartani az egészséges életmódot. A kezelés a műtétek előtt és után is alkalmazható, mivel segít meghosszabbítani és erősíteni a lágy szöveteket annak érdekében, hogy megakadályozza azok összehúzódását, a mozgás korlátozottsága alatt. Alkalmas a fájdalom és a testsúly csökkentésére, segít az ízületi és neurológiai megbetegedéseket követő felépülésben, javítja az izomtömeget. Számos olyan betegség érinti a kutyákat, amelyek a hátsó lábak gyengeségét eredményezik, például gerincsérülések vagy csípő diszplázia, melyekről az előzőekben már említést tettem. A probléma leküzdése a hátsó végtagok mozgásának csökkentésével történik (INTERNET11).

A fizioterápia egy tüneti kezelés, melyet fizioterapeuta végez. A gyógytorna alkalmazásánál elengedhetetlen szempont a gyógytornász szakmai ismerete, tapasztalata és a kutya gazdájának elvárása is (FEHÉRNÉ, 2015). Az állatorvosi diagnózist követően állapotfelmérést végez, hogy átfogó képet kapjon a kutya állapotáról. A vizsgálatok alapján felállít egy kezelési tervet, melynek időtartama lehet neurológiai esetben akár fél-egy év, ortopédiai esetben pedig minimum 8 hét. Nem csak a fizioterapeuta gyógyítja a kutyát, hanem otthon a gazdinak is el kell végezni a kiadott feladatokat azért, hogy a kutya megfelelő ütemben regenerálódni tudjon (INTERNET12).

A fizioterápiás kezeléseken a szakember fő eszköze a keze, de a javulás elősegítése érdekében különböző eszközöket is használ, melyek segítségével hatékonyabb a gyógyulás folyamata. Ilyen eszköz például az egyensúlyozó párna, billenő palló stb., melyek segítségével a kutya egyensúlyát tudják korrigálni (lásd 1. kép). Fontos fizioterápiás eszközök közé sorolhatók a labdák, a drágább kategóriába tartozó vízalatti futópad, valamint a lézeres és ultrahangos kezelések eszközei, a BEMER (Bio Elektro-Mágneses Energia Reguláció) nevű készülék, mely mágneses mezőt hoz létre (ZINK - VAN DYKE, 2018). Ezen eszközök alkalmazása elengedhetetlenek a különböző fizioterápiás kezelésekhöz.

1. kép (Forrás: Perpetuum Mobileb kutya-fizioterápia)

2.4. Fizioterápiás kezelések bemutatása

A fiziotherápia a mai világban már nagyon elterjedt és ismert módja a gyógytornás kezeléseknek. Számos olyan terápia létezik, amely segít a kutyáknak a felépülésükben. A kutya-fiziotherápiában alkalmazott kezelések közül szeretnék bemutatni néhányat, ezek az aktív mozgás, passzív kimoztatás, gyógytorna, masszáz, manuálterápia, hidroterápia, termoterápia, ultrahangterápia, elektroterápia, mágnesterápia, lézerterápia és a nyújtás.

Az aktív mozgás alkalmazása a beteg meglévő szabad mozgásterén belül zajlik. Aktív mozgásgyakorlatokat végeznek olyan állatokon, melyek képesek végtagjaikat aktívan, vagyis önállóan mozgatni. A terápia célja, hogy a gyakorlatok segítségével javítsa az állatok mozgásterületének korlátozásait, alkalmas az izmok felépítésére és az ízületek mobilitásának korrigálására (INTERNET13). Ahhoz, hogy a kutya aktívan mozogjon számos mozgási forma áll a rendelkezésünkre, ami a kutya testét, izmait és ízületeit átmozgatja. Az ilyen gyakorlatok közé tartozik a futás, labdajátékok, dombon felfelé és lefelé, futószalagon lévő átmozgatás. Ezeket a mozgásokat a kutya saját maga végzi el, ezért nevezzük aktív mozgásnak (CHALLENGE ET AL, 2009).

A passzív kimoztatás során a végtagok mozgását a fiziotherapeuta végzi el. Az állatnak a kezelés alatt nem kell csinálnia semmit, csak hagynia kell, hogy a fiziotherapeuta végezze az ízületek, a végtagok átmozgatását. A passzív mozgás hatékonysága ismert, hiszen az ízületek teherbírását fenntartja és javítja, valamint az ízületi gyulladás, merevség megelőzésére is jó hatással van (CARVER, 2015).

A különféle gyógytornák egyre elterjedtebbek napjainkban. A terápia sikerességét legtöbbször eszközök (például egyensúlyérzékét javító) alkalmazásával biztosítják. Az egyensúly javítását segíti elő az úgynevezett balance tréning, mely során az állat egy kifejezetten erre a célra fejlesztett instabil tárgyon áll. A gyakorlat erősíti ízületeit, ínszalagjait, fejleszti végtagjai koordinációját. A felépülés folyamatát jelentősen felgyorsítja, kiválóan alkalmazható ortopédiai problémák, neurológiai betegségek, műtétek után. Egészséges kutyák esetében is hasznosnak bizonyul, hiszen fejleszti a mozgáskoordinációt, a fizikumot, valamint a négylábú-gazda kapcsolatot is (ZINK - VAN DYKE, 2018).

A fiziotherápia fontos része a masszáz, melynek két fajtája, lazító és erősítő. A lazító masszáz fájdalomcsillapító és izomtónus csökkentő hatású, illetve az állat ellazulását biztosítja. Ezzel szemben az erősítő masszáz izomtónus növelő és idegpálya ingerlő hatással rendelkezik, melyet idegsérülések esetében a normál beidegződés helyreállításának elősegítésére alkalmazhatunk. Jótékony hatással bír továbbá az emésztésre, vérkeringésre, idegrendszerre, illetve alkalmas a tápanyag beépülésének javítására, fokozására is (CHALLENGE ET AL, 2009).

A manuálterápia alkalmazásakor az ízületet alkotó két csontot távolítjuk el egymástól, amivel elérhető az ízületi mozgáspálya növelése, ízületinedv-termelés elősegítése, ízületi tok nyújtása, izmok nyújtása (INTERNET14).

A hidroterápia vízben történő kezelést jelent, mely során úsztatják a kutyákat a medencében vagy víz alatti futószalag segítségével végzik a tornát. Itt a víznek a fizikai tulajdonságait vesszük figyelembe, mint a hőmérséklet, a felhajtóerő és a hidrosztatikai nyomás. A túlsúlyos állatok esetében a fogyókúra része lehet a hidroterápia, mert testsúly csökkentésére is alkalmas kezelés. Az ízületek kíméletét a felhajtóerő teszi lehetővé (INTERNET12).

A termoterápia a hideg és meleg hőhatással dolgozik. Kutyák esetében a termoterápiát helyileg alkalmazzuk. A meleg kezelést a kötőszövet fellazulására, az izomfeszülés oldására, emésztőszervi gyulladás esetén fájdalomcsillapításra alkalmazzuk, míg a hideg kezelés akut gyulladás, zúzódások, égési sérülések hűtésére megfelelő eljárás. A kezelés időtartamát tekintve 5-10 percig tart (INTERNET12).

Az ultrahangterápia olyan terápiás kezelés, mely a szövetekre kémiai és mechanikai hatásokat fejt ki. Az ultrahang terápia segítségével növelhető a rostos szövetek (például ín) nyúlása, ami segíthet növelni az ízületek mozgástartományát. Az ultrahangterápiát sikeresen alkalmazzák fájdalom, izomgörcsök, gyulladás és duzzanat csökkentésére, valamint a sebgyógyulás felgyorsítására. A kezelés általában 10-20 percig tart, melyet egy héten belül 2-3 alkalommal is meg kell ismételni (INTERNET15).

Az elektroterápia már régóta jelen van a fizioterápiában. Az impulzusos elektromágneses energia megváltoztatja a fájdalomjelek átvitelét a sejtmembrán hiperpolarizációján keresztül, amely megakadályozza az idegimpulzus elősegítéséhez szükséges depolarizációt, így a fájdalom megszűnik. Ezt úgy érik el, hogy a kalcium-ion transzportot a sejtmembránon keresztül megváltoztatják egy mágneses mező létrehozásával, egy elektromos áram irányításával egy huzaltekercsen keresztül. A kezelés során izom és idegi ingerlést végeznek a bőrre helyezett elektródák segítségével. Több területen alkalmazható: legyengült izmok erősítésére, izmok- és ízületek működésének javítására (PRYDIE – HEWITT, 2015).

A mágnesoterápia a BEMER (Bio Elektro-Mágneses Energia Reguláció) nevű készülék segítségével zajlik le. Ez a készülék mágneses mezőt hoz létre és ennek hatására javul az állat keringése. A kezelés során a kutyának csupán egy matracra kell feküdnie. A terápia serkenti az anyagcserét, a vérkeringést, csökkenti a fájdalmat, gyulladást, és lazítja az izmokat. Gyakran alkalmazzák idős, nehezen mozgó állatokon is (INTERNET16).

A lézerterápiának is számos jó hatása van. A lézereket évek óta használják a humán fizioterápiában is. A kezelés lézergép segítségével történik, mely egyszerre végez pulzáló mozgást

és folyamatos sugárzást. A terápia hasznosnak bizonyul a neurológiai problémák és a műtét utáni rehabilitáció során, mely időtartama mindössze néhány perc (PRYDIE – HEWITT, 2015).

A fizioterápia egyik fontos eleme a nyújtás, amivel az izmok túlfeszülését, megrövidülését, traumás hatásra bekövetkező izom-kontraktúrát kezeli a terapeuta (ZINK - VAN DYKE, 2018).

3. Anyag és módszer

A kutatási tevékenységemet 2022. novemberben kezdtem. Munkám teljessé tételéhez a kérdőívet tartottam a leghitelesebbnek, mint kutatási módszert. Készítettem egy 34 kérdésből álló kérdéssort (1. számú melléklet) a Google Űrlap segítségével, amit a Facebook közösségi portálon osztottam meg az alábbi csoportokban: a Vadászkutya képzés-A vizslák munkája; Mindent a vizslákról; Zalai vadászkutyások; Véreb kedvelők és vérebtulajdonosok; Magyar Agár Fajtagondozó Egyesület; Minden, ami Tacskó; Magyar Magyar Vizsla Csoport; Erdélyi kopós alapítvány. Ezeknek a csoportoknak több ezer tagja van. Lehetőségeimhez mérten a kérdőívet heti rendszerességgel megosztottam a csoportokban, de a kitöltési szám ennek ellenére is csekély. A vizsgált elemszám 60 volt.

A kérdőívet 2023. januártól - áprilisig lehetett kitölteni, átlagosan 15-20 percet vett igénybe a kérdések megválaszolása. A kérdések arra irányultak, hogy megtudjam, mennyire ismerik a vadászkutya-tartók a fizioterápiát, mint kezelést és alkalmazzák-e azt kutyájuk gyógyulása érdekében.

A kérdőívem tartalmazott eldöntendő, nyitott, zárt kérdéseket.

A főbb kérdések a fizioterápiás kezelésekre irányultak, hogy a vadászok hol hallottak a fizioterápiáról, mint kezeléstről. Alkalmazták-e már kutyájuk gyógyulása érdekében, ha igen mennyi ideig tartott a terápia. A kezelés megválasztásakor, milyen fontos kritériumokat tartanak szem előtt (anyagköltség, időbeosztás) a válaszadók.

A másik főbb témaköröm a vadászatra irányult, milyen gyakorisággal indulnak vadászni, mely vadászati módokhoz alkalmazzák kutyájukat, szenvedett-e már sérülést az állat vadászat során.

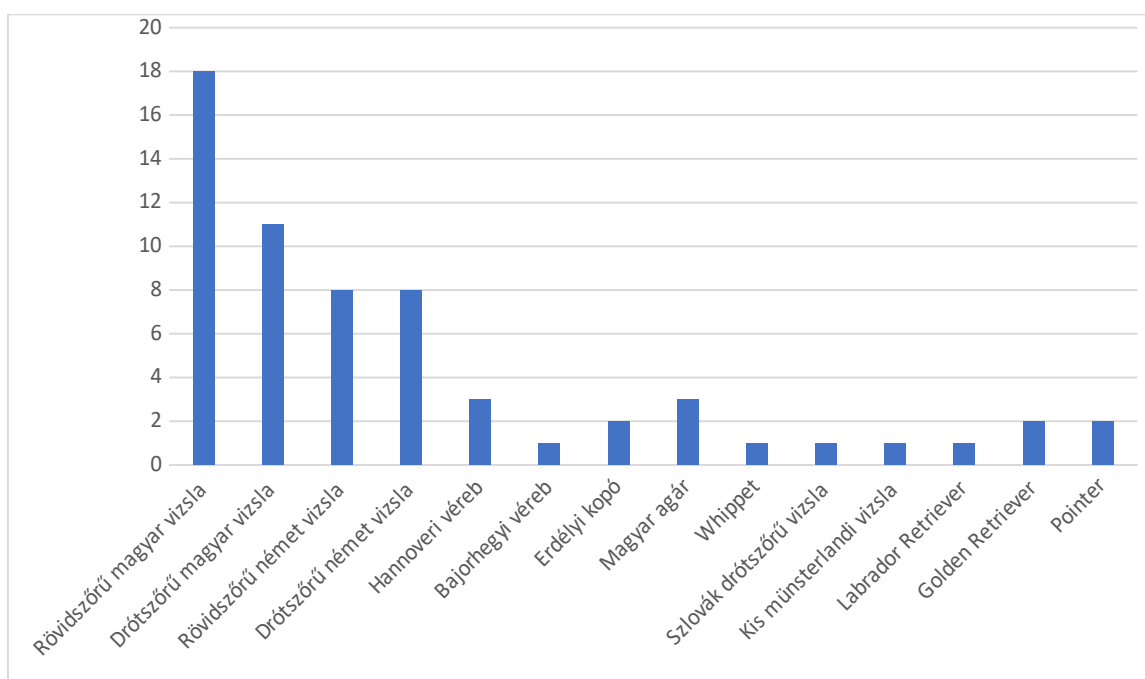
A harmadik témaköröm a táplálék és a táplálékiegészítők alkalmazásának gyakoriságára irányult. A válaszadóknak mennyire fontos a vadászat során, hogy kutyájuk nagyobb % fehérjetartalmú tápot kapjon, s ezáltal energikusabb legyen.

A kitöltő neme, lakóhelye és korosztálya tekintetében is választ kaptam, így demográfiai adatok szerint is csoportosítottam a válaszadók számát.

4. Vizsgálati eredmények és értékelésük

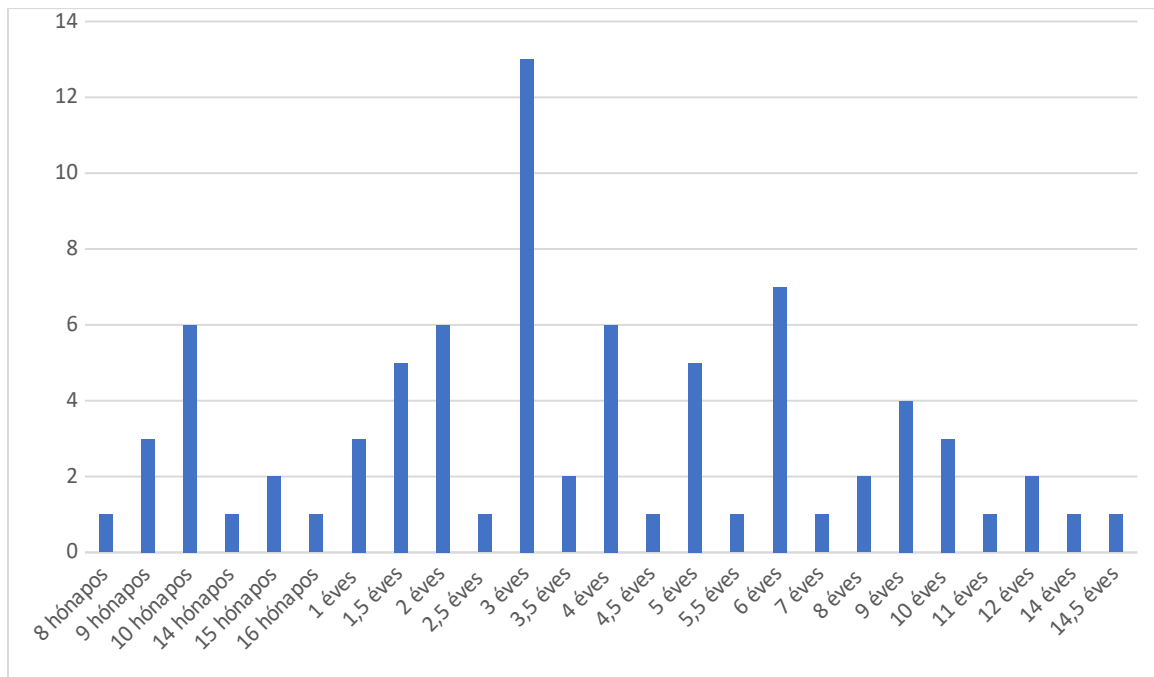
Kutatásom alkalmával a kérdőívem kitöltése alapján, melyet 60-an töltöttek ki a következő eredmények születtek az adott kérdésekre.

A kitöltők 29%-a (18 fő) rövidszőrű magyar vizslát, 18%-a (11 fő) drótszőrű magyar vizslát míg, rövid- és drótszőrű németvizslát 13% (8 fő) tart. A többi vadászkutyafajtát csak egy-egy fő tart, például véredek, agarak, kopók, pointerok és retrieverek (1. ábra).

1. ábra: A válaszadók által tartott vadászkutyafajták gyakorisága

A válaszadók kutyája közül a legfiatalabb 8 hónapos volt, a legidősebb kutya 14 és fél éves. A kitöltők 16%-ának (13 fő) a kutyája 3 éves. 8%-ának (6 fő) a kutyája 10 hónapos, 2 éves és 4 éves, 9%-ának (7 fő) 6 éves a kutyája. A többi válaszadó kutyájának életkora a 8 hónap és a 14 és fél éves kor között volt (2. ábra).

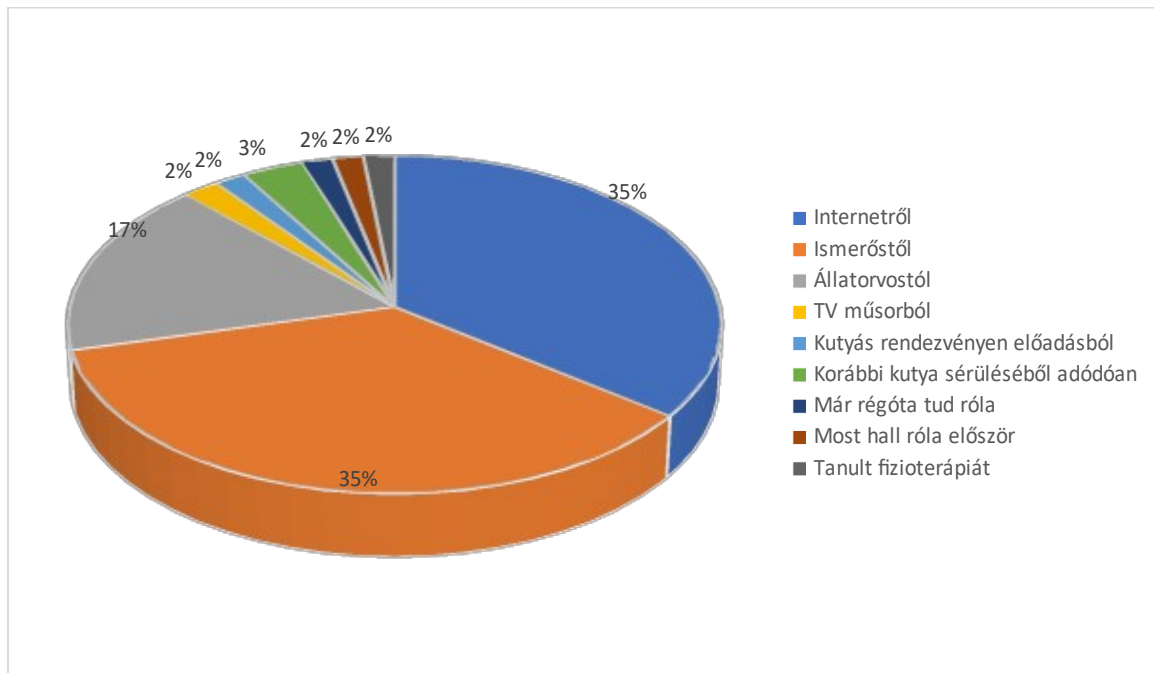
2. ábra: A válaszadók kutyájának életkora

Arra is kíváncsi voltam, hogy a gazdik többségének kutyája rendelkezik-e törzskönyvvel, ennek segítségével sikerült megállapítanom fajtatisztságát. Eredményül azt kaptam, hogy 50 kutya törzskönyves, 10 kutya pedig nem. Az említett 10 kutya, mely nem törzskönyvezett érte baleset az évek során. A válaszadók közül akadt olyan is, akinek kutyája lebénult, ez a legrosszabb, mely bekövetkezhet. Egy gazdával volt időm sokat beszélgetni, elmondása szerint folyamatosan foglalkozott kutyájával, a gyorsabb gyógyulás érdekében. Fizioterápiás kezeléseken is részt vett kutyájával. Volt szerencsém találkozni is az állattal, így személyes tapasztalatom, hogy nagyon jól összeszedte magát, annak ellenére, hogy a teljes gyógyulás számára már nem kivitelezhető. A terápia során járásának megsegítéséhez kerekes kocsit is alkalmaztak, mely hátsó lábának tehermentesítésére szolgált. Napjainkban a járássegítő kocsit már elhagyhatta, hiszen önálló járásra képes. Egészséges társaihoz hasonlóan sikeres utánkereséseket is végrehajt.

A kérdőívem megírásakor a kutyák egészségügyi szűréseken való részvételét is felmérni kívántam. A válaszadók 70%-a (42 fő) odafigyel a rendszeres állatorvosi vizsgálatokra és kötelező oltásokra. 30%, vagyis 18 fő azt a választ adta, hogy kutyájának nincsenek egészségügyi szűrései.

A kérdőívem további részében a válaszadók ismeretszerzési szokásait mértem fel a fizioterápia tekintetében. A kitöltők 35%-a (21 fő) az internetről és ismerőstől hallott róla. Az állatorvostól 17%, vagyis 10 fő hallott, valamint egy válaszadótól azt a választ kaptam, hogy saját maga is állatorvos. A válaszadók 2-3%-a kutyás rendezvényen előadásból, korábbi kutya sérüléséből adódóan hallott a fizioterápiás kezelésekről. Egy fő már régóta tudott róla, viszont akadt olyan is,

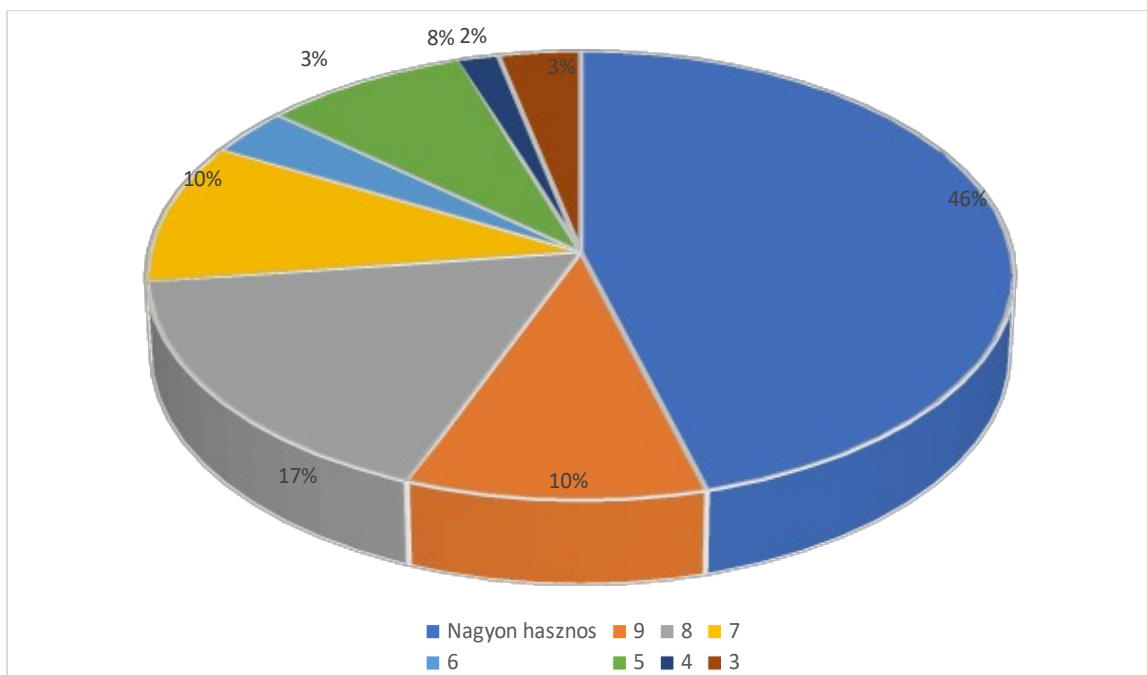
aki kérdőívet látva hallotta először. A kérdőívet kitöltők közt egy fő tanult fizioterápiát (3. ábra).

3. ábra: A válaszadók ismeretszerzési szokásai

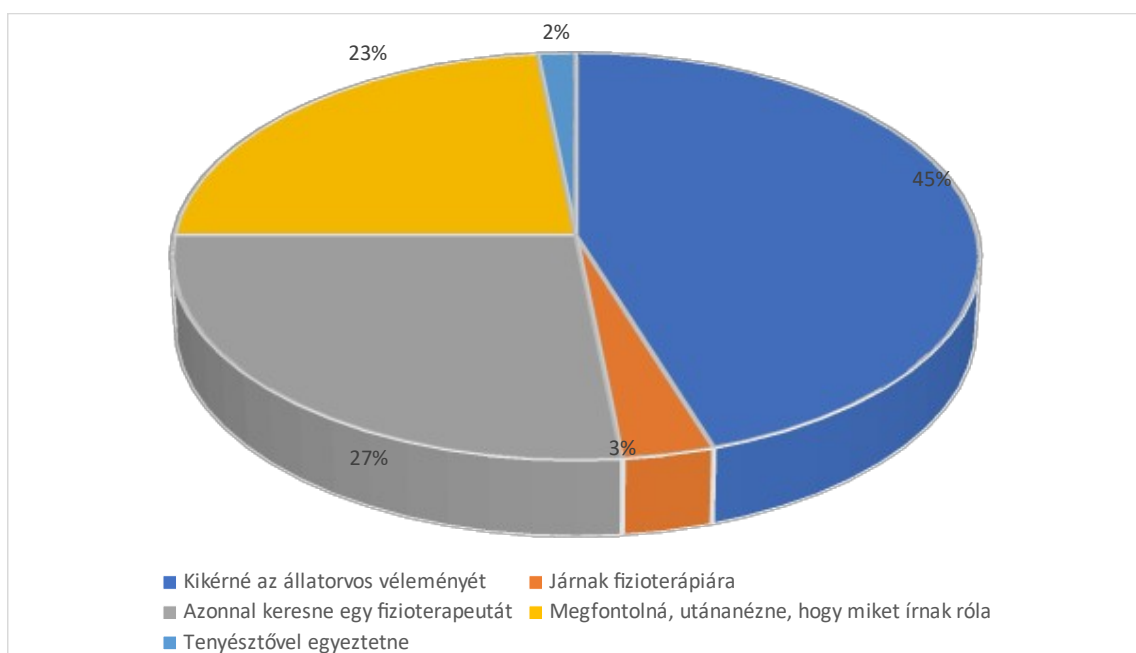
Megkérdeztem a kitöltőket, hogy szerintük mennyire fontos a fizioterápia. Ezt a kérdést 1-től 10-ig terjedő skálán lehetett pontozni. A válaszadók 46%-a (27 fő) természetesen azt válaszolta, hogy nagyon hasznos a fizioterápiás kezelések alkalmazása, vagyis a 10-es számot jelölték be. A kitöltők 10%-a (6 fő) a 9-es számot; 17%, vagyis 10 fő a 8-as számot; 10%, vagyis 6 fő a 7-es számot választotta. 3%, vagyis 2 fő a 6-os számot választották. Az 5-ös számot, ami már jobban afelé hajlik, hogy a fizioterápia nem fontos 9%, vagyis 5 fő választották. A 4-es számot 1 válaszadó, a 3-as számot 2 válaszadó adta. Arra a következtetésre jutottam, hogy akik ezt a kettő számot választották nem voltak még kutyájukkal fizioterápiás kezelésem, számomra ezért is érdekes, hogy ezeket a válaszokat kaptam, hiszen, ha még nem voltak ilyen kezelésem honnan is tudnák, hogy hasznos-e vagy sem. Volt egy kitöltő, aki üresen hagyta ezt a válaszlehetőséget (4. ábra).

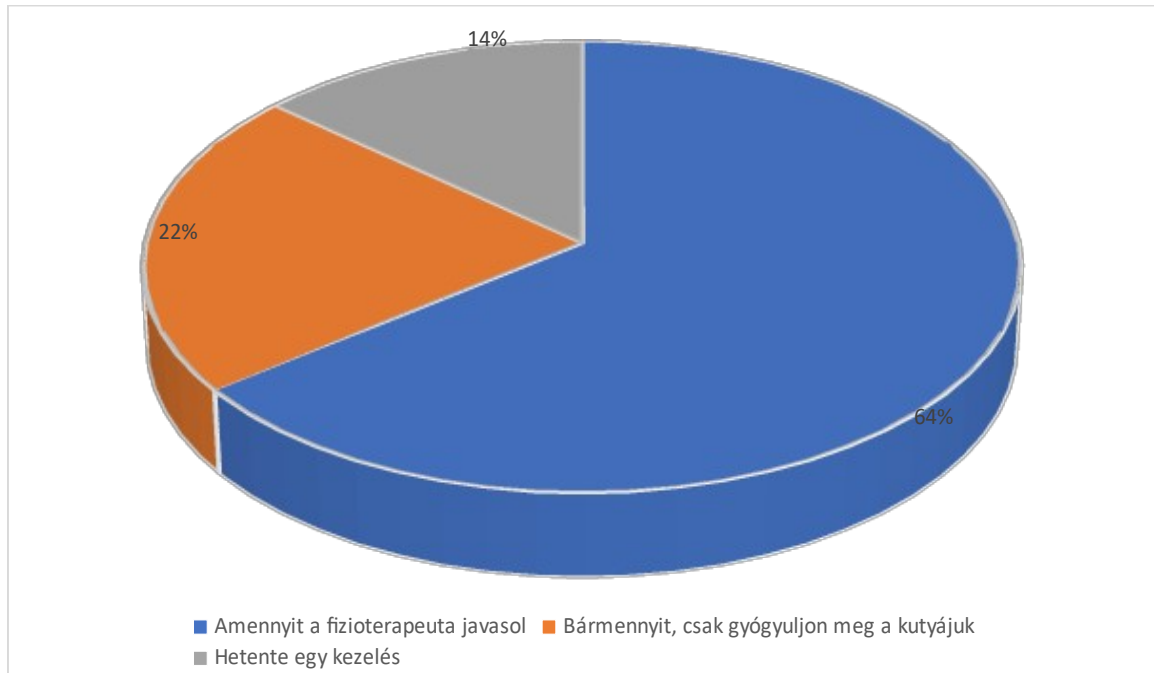
4. ábra: A megkérdezettek véleménye a fizioterápia fontosságáról

Feltettem azt a kérdést is, hogy ha javasolnák a fizioterápiás kezelést kutyájának egy adott problémára, kipróbálná-e a gazda. A válaszadók 45%-a (27 fő) kikérné az állatorvos véleményét. Azonnal keresne egy fizioterapeutát a válaszadók 27%-a (16 fő), ha javasolnák a kutyájuknak a fizioterápiás kezelést. A válaszadók 23%-a (14 fő) azt válaszolta, hogy megfontolnák, utána néznének, hogy miket írnak a fizioterápiáról. A kitöltők közül 2 gazda jár kutyájával fizioterápiás kezelésekre, 1 gazda pedig a tenyésztővel egyeztetne erről (5. ábra).

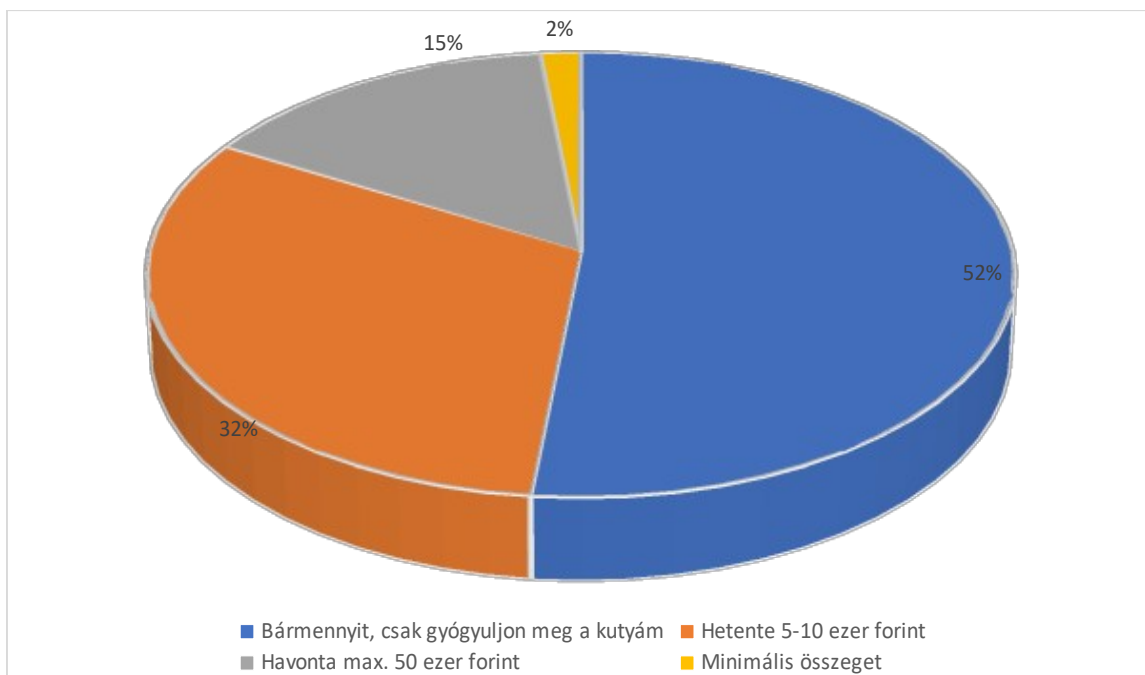
5. ábra: Fizioterápiás kezelés kipróbálása egy adott problémára

A következő kérdésem az volt, hogy mennyi időt szánna a gazda arra, hogy fizioterápiás kezelésekre vigye a kutyáját. A kitöltők 64%-a (36 fő) válaszolta azt, hogy amennyit a fizioterapeuta javasol, 22% (13 fő) bármennyit, csak gyógyuljon meg a kutyájuk. 14% (8 fő) csak heti egy kezelést tudna vállalni. Csak 1 ember választotta azt a válaszlehetőséget, hogy minimális összeget lenne hajlandó fizetni a kezelésekre (6. ábra).

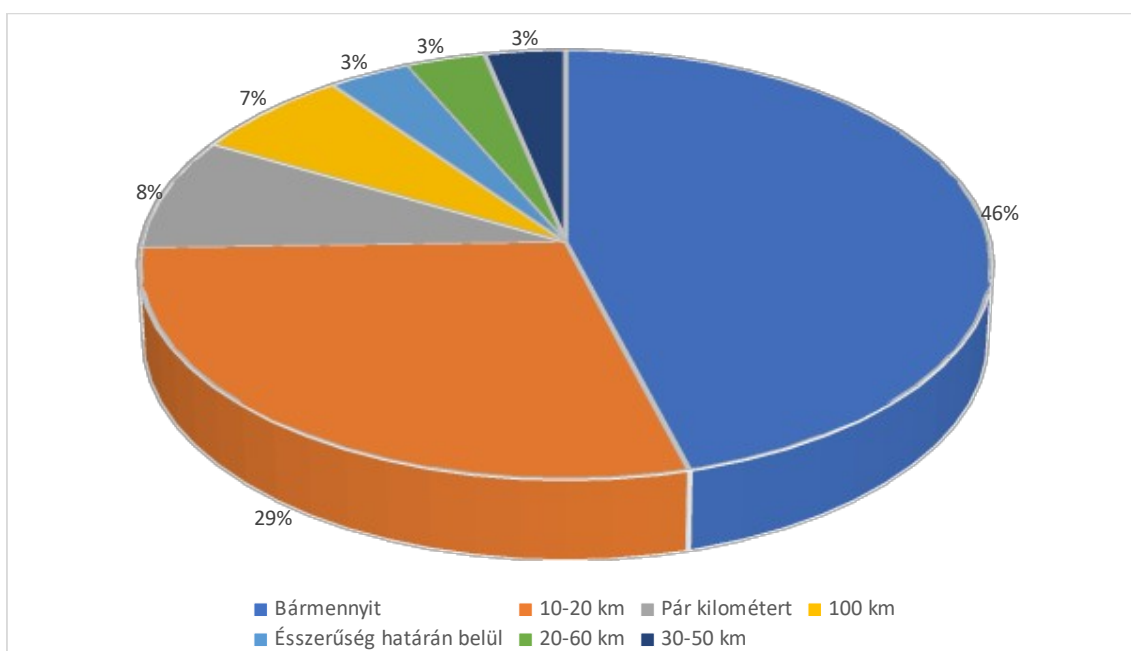
6. ábra: Terápiára fordított idő

Arra is kíváncsi voltam, hogy a válaszadók közül ki mennyi összeget szánna arra, hogy kutyája felépüljön. A kitöltők 52%-a (31 fő) bármennyit képes lenne költeni a kutyája gyógyulására. A válaszadók 32%-a (19 fő) hetente 5-10 ezer forintot költene a kezelésekre, míg 15% (9 fő) havonta maximum 50 ezer forintot. Egy válaszadó minimális összeget szánna a kutyájának a gyógyulására (7. ábra).

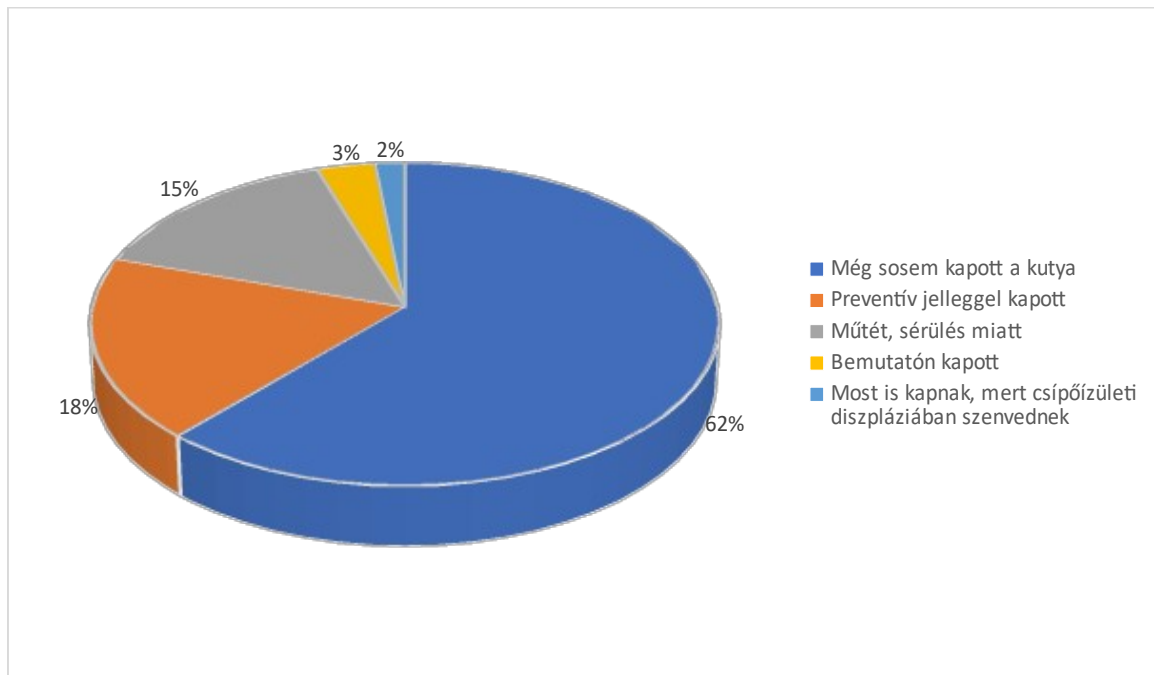
7. ábra: Kutya felépülésére fordított költség

Az a kérdés is a kérdőívemben szerepelt, hogy a gazda mennyit hajlandó utazni azért, hogy elvigye a kutyáját fizioterápiás kezelésre. A kitöltők 46%-a (27 fő) nagyon pozitívan állt hozzá, mert bármennyit hajlandóak lennének utazni. 29%, vagyis 17 fő csak 10-20 kilométert, 8% (5 fő) csak pár kilométert utazna a kutyájával. A kitöltők 3%-a (2 fő) 20-60 kilométert, 30-50 kilométert, vagy akár 100 kilométert is hajlandó lenne utazni, ha a közelben nem találnának megfelelő fizioterapeutát. 3%, (2 fő) olyan választ adott, hogy az ésszerűség határán belül utazna (8. ábra).

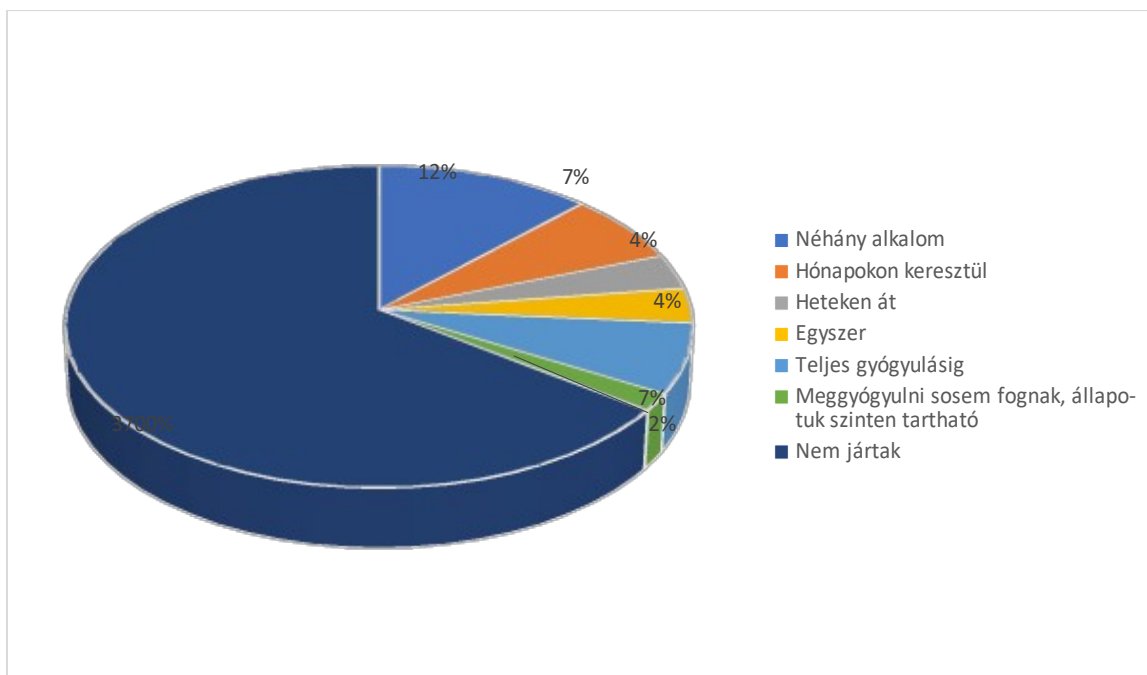
8. ábra: Utazás terápiás kezelésre

Feltettem azt a kérdést is, hogy a válaszadók kutyája már kapott-e fizioterápiás kezelést. A kitöltők 62%-a (37 fő) azt válaszolta, hogy nem kapott még a kutyájuk sosem ilyen kezelést. A válaszadók 18%-ának (11 fő) a kutyája preventív jelleggel kapja a fizioterápiás kezeléseket. A válaszadók 15%-a (9 fő) műtét vagy sérülés miatt alkalmazza kutyájánál a fizioterápiás kezeléseket. 3%, vagyis 2 fő kutyája bemutató alkalmával kapott fizioterápiás kezelést. 1 válaszadótól azt a választ kaptam, hogy mind a kettő kutyája csípőízületi diszpláziában szenved, ezért folyamatosan járnak velük kezelésekre (9. ábra).

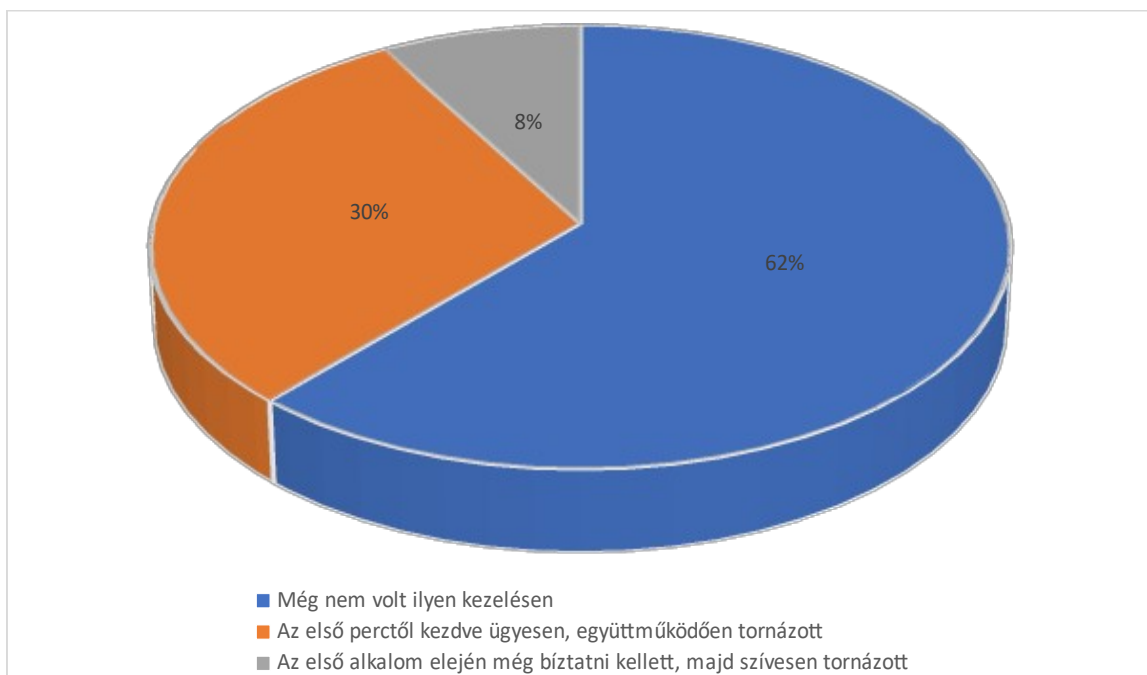
9. ábra: Fizioterápiás kezelés alkalmazása

Megkérdeztem a kérdőívemben azt is, hogy a fizioterápiás kezeléseket mennyi ideig vették igénybe. A kitöltők 65%-a (37 fő), akik nem vettek még részt kutyájukkal az esetek többségében üresen hagyták a válaszokat, vagy oda írták, hogy nem jártak még ehhez hasonló kezelésen. Néhány alkalommal a kitöltők 12%-a (7 fő) járt a kutyájával gyógytornára. A kitöltők 7%-a (4 fő) hónapokig és a teljes gyógyulásig alkalmazta kutyájánál a fizioterápiás kezeléseket. 4%, vagyis 2 fő heteken át hordta a kutyáját kezelésekre és szintén 4%, vagyis 2 fő kutyájának egyszer volt ilyen kezelésben része. 1 válaszadó meg azt a választ adta, hogy meggyógyulni sosem fognak teljesen, viszont az állapotuk szinten tartható (10. ábra).

10. ábra: Fiziotherápiás kezelés időtartama

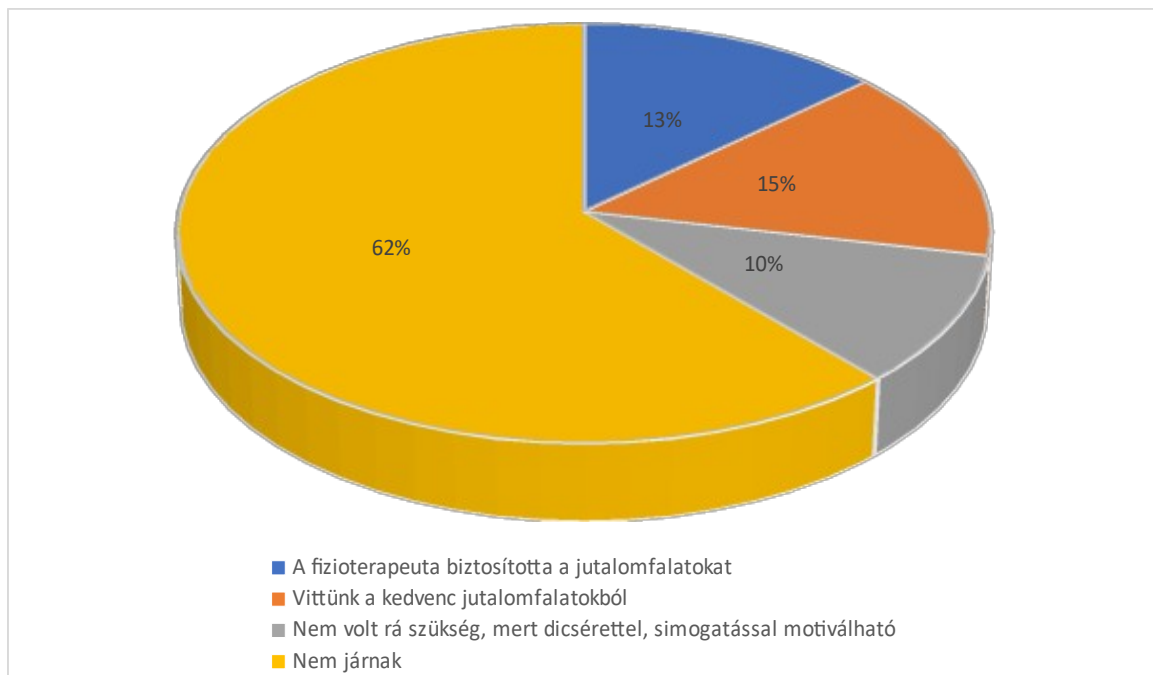
A következő kérdés arra irányult, hogy a kutya mennyire volt aktív a kezelése során. A kitöltők 62%-a (37 fő) azt válaszolta, hogy a kutya nem volt még ilyen kezelésen. 30%, vagyis 18 fő azt jelölte be, hogy a kutya az első perctől kezdve ügyesen, együttműködően tornázott. A válaszadók 8%-ának (5 fő) a kutyáját az első alkalom elején még bízattani kellett, majd szívesen tornázott (11. ábra).

11. ábra: A kutya aktivitása kezelés során

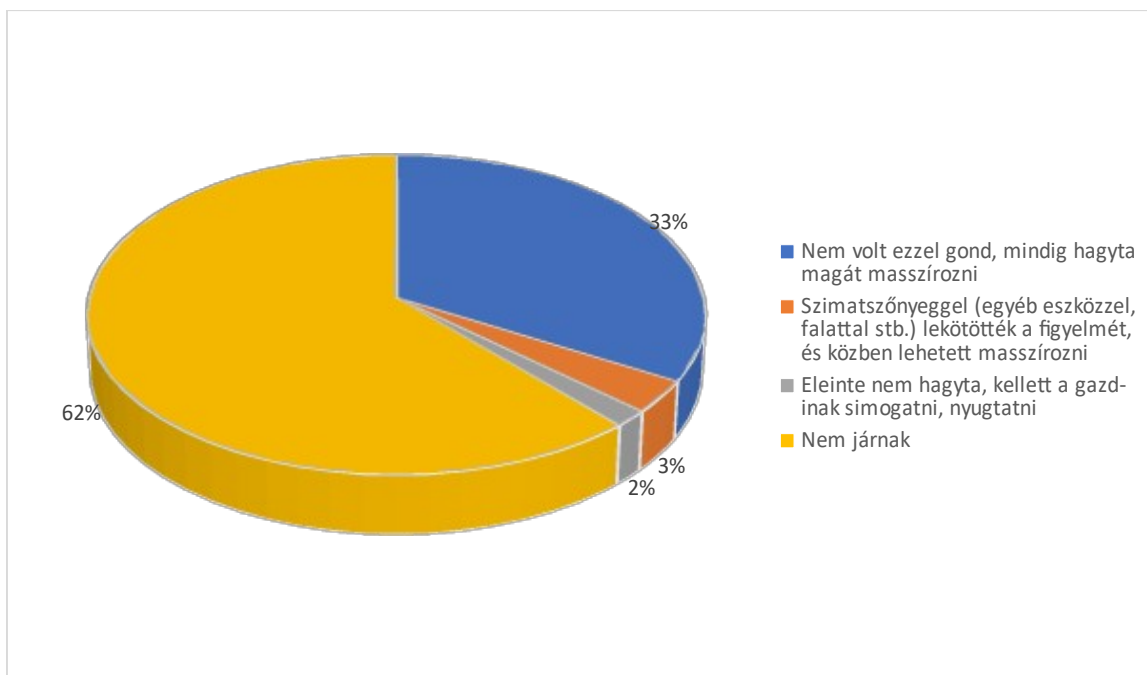
A fizioterápiás kezelések során arra is kíváncsi voltam, hogy a gazdák alkalmaznak-e jutalomfalatot.

62%-a (37 fő) a kitöltőknek nem válaszolt a kérdésre, viszont akik alkalmazzák a fizioterápiás kezeléseket azok közül 15%, vagyis 9 fő visz a kutya kedvenc jutalomfalatjából a kezelésekre. A kitöltők 13%-ának (8 fő) a kezelések során a fizioterapeuta biztosította a jutalomfalatot. A válaszadók 10%-ának (6 fő) a kutyája viszont nem igényli a jutalomfalatot, mert dicsérettel és simogatással motiválhatóak voltak (12. ábra).

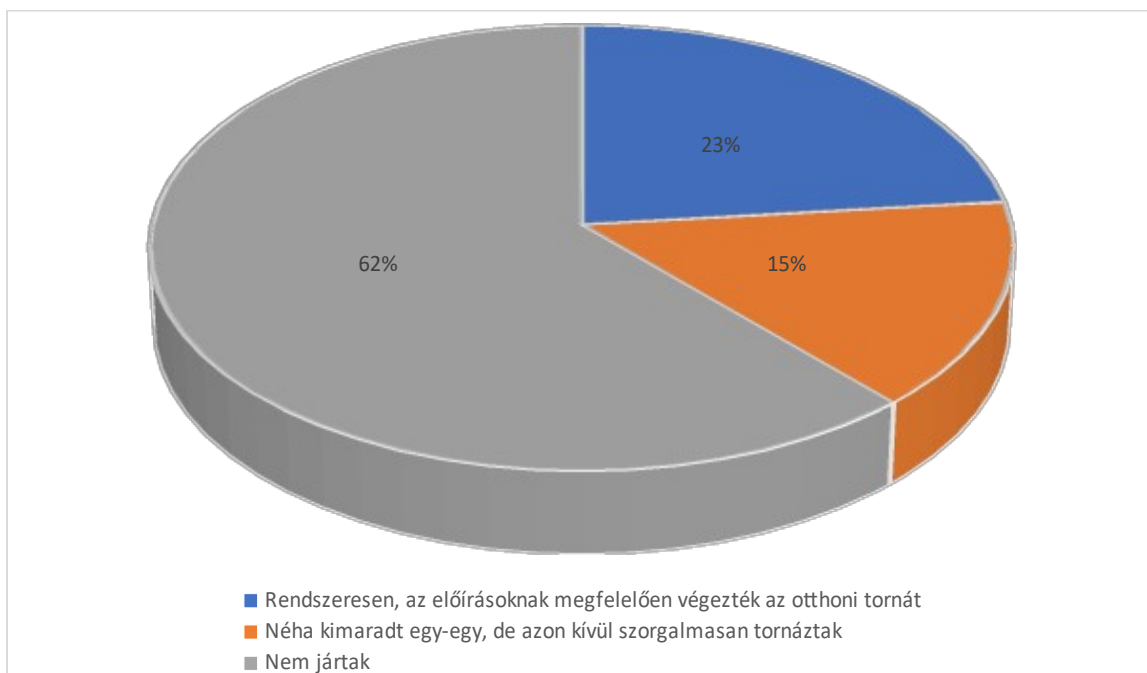
12. ábra: Jutalomfalat alkalmazása

A fizioterápia során a terapeuta masszírozza is a kutyát a kezelés elején és végén, kíváncsi voltam, hogy a kutyák többsége, hogy tűrte ezt. A kitöltők 62%-a (37 fő) nem jár fizioterápiás kezelésekre, 33%-a (20 fő) azt válaszolta, hogy nem volt ezzel gond a kutya mindig hagyta magát masszírozni. A válaszadók 3%-a, vagyis 2-en azt választották, hogy szimatszőnyeggel (egyéb eszközzel, falattal stb.) lekötötték a figyelmét, és közben lehetett masszírozni. 1 gazdinak simogatni és nyugtatni kellett a kutyáját (13. ábra).

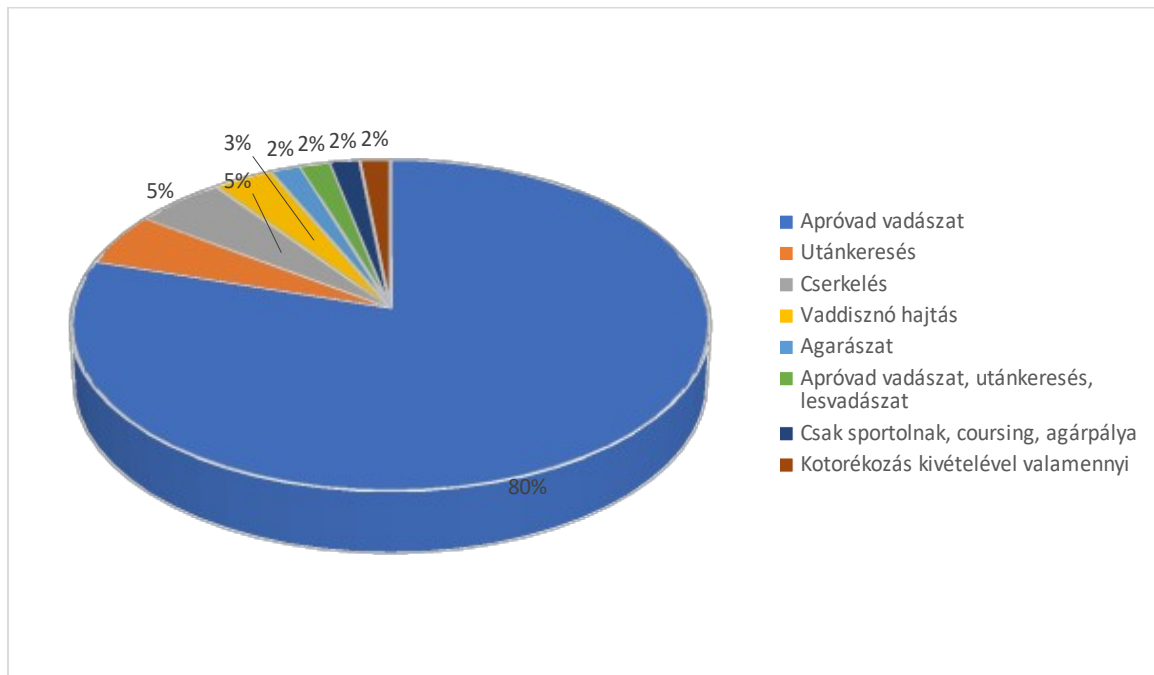
13. ábra: A kutya viselkedése masszírozás során

A következő kérdésem arra irányult, hogy a gazda és kutyája elvégezték-e a házifeladatot, melyet a fizioterapeuta adott számukra. A kitöltők 62%-a (37 fő) nem hordja kutyáját ilyen kezelésekre, 23%, vagyis 14 gazda azt válaszolta, hogy rendszeresen, az előírásoknak megfelelően végezték az otthoni tornát, 15% (9 fő) azt válaszolta, hogy néha kimaradt egy-egy, de azon kívül szorgalmasan tornáztak (14. ábra).

14. ábra: Házifeladatok elvégzése

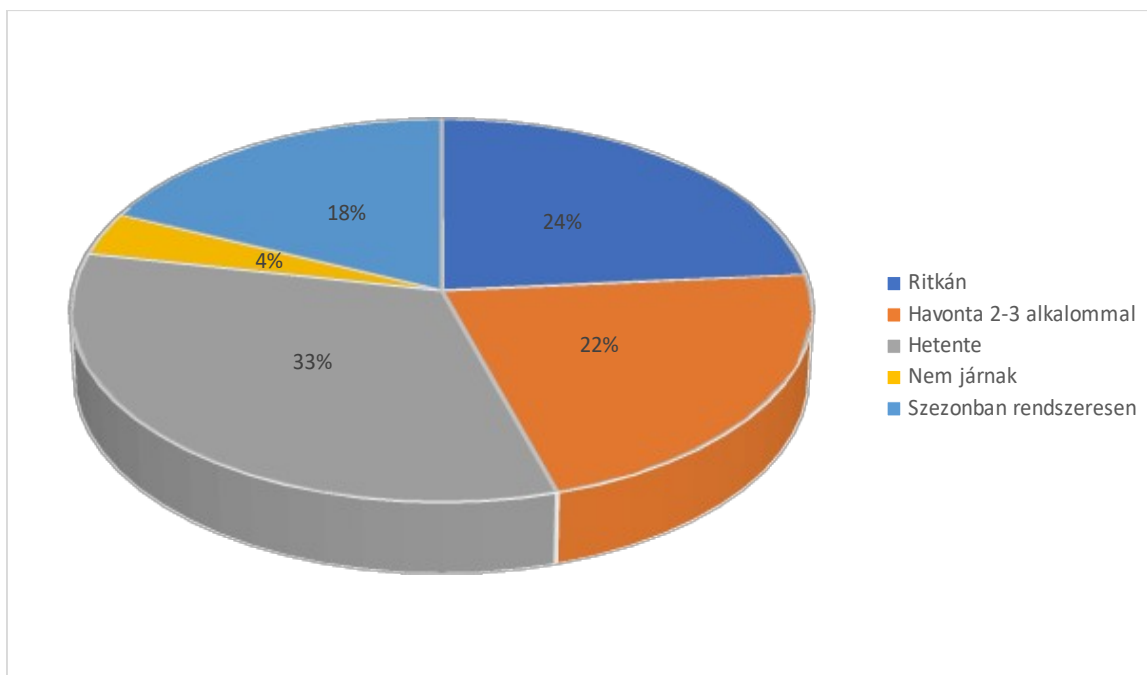
Fontos volt számomra az a kérdés is, hogy milyen vadászati módhoz alkalmazzák a kutyájukat a kitöltők, 79% (47 fő) válaszolta azt, hogy apróvad vadászatot alkalmazza a kutyáját. Utánkereséshez és cserkeléshez a kitöltők 5%-a, vagyis 3 fő alkalmazza a kutyáját. Vaddisznóhajtáshoz 3%, vagyis 2 fő használja a kutyáját, valamint voltak, akik agarászatra és les vadászatra is magukkal viszik kutyájukat, de vannak, akik csak sportolnak (15. ábra).

15. ábra: A megkérdezettek által alkalmazott vadászati módok

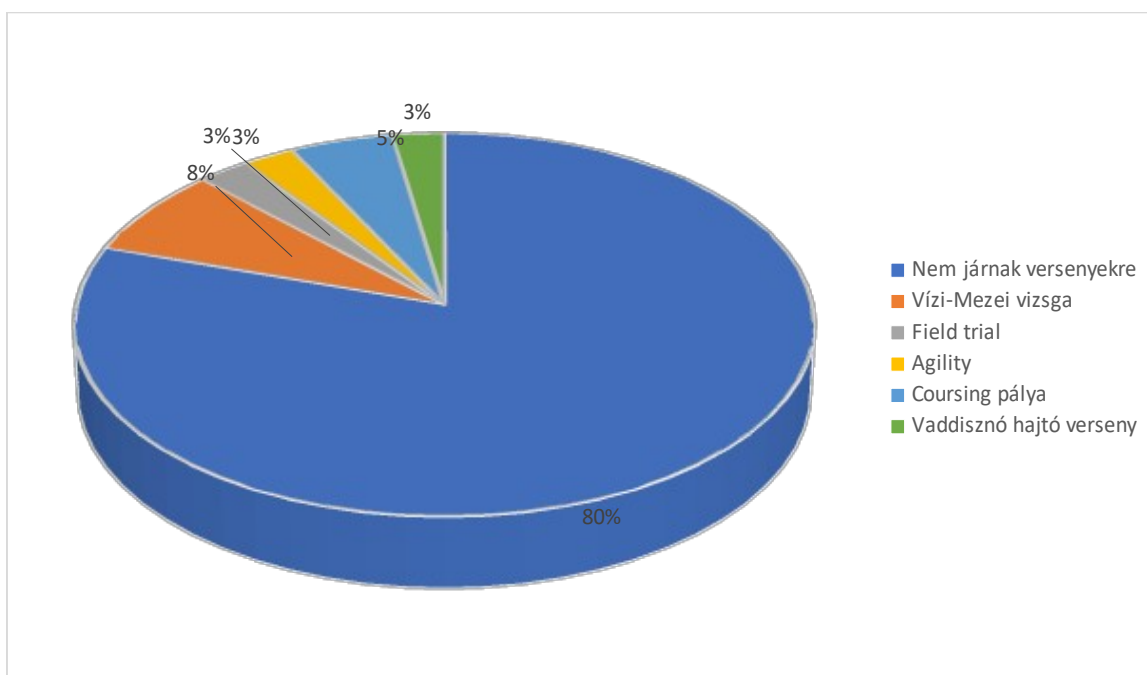
A vadászat gyakoriságára is kíváncsi voltam, hogy ki mennyiszor viszi kutyáját magával vadászni, a kitöltők 33%-a (18 fő) azt válaszolta, hogy hetente mennek vadászni kutyájával, 24% (13 fő) azt válaszolta, hogy ritkán viszi kutyáját magával vadászni. A válaszadók 22%-a (12 fő) havonta 2-3 alkalommal, 18% (10 fő) a szezonban rendszeresen jár kutyájával vadászni, viszont voltak ketten is, akik nem viszik kutyájukat vadászni (16. ábra).

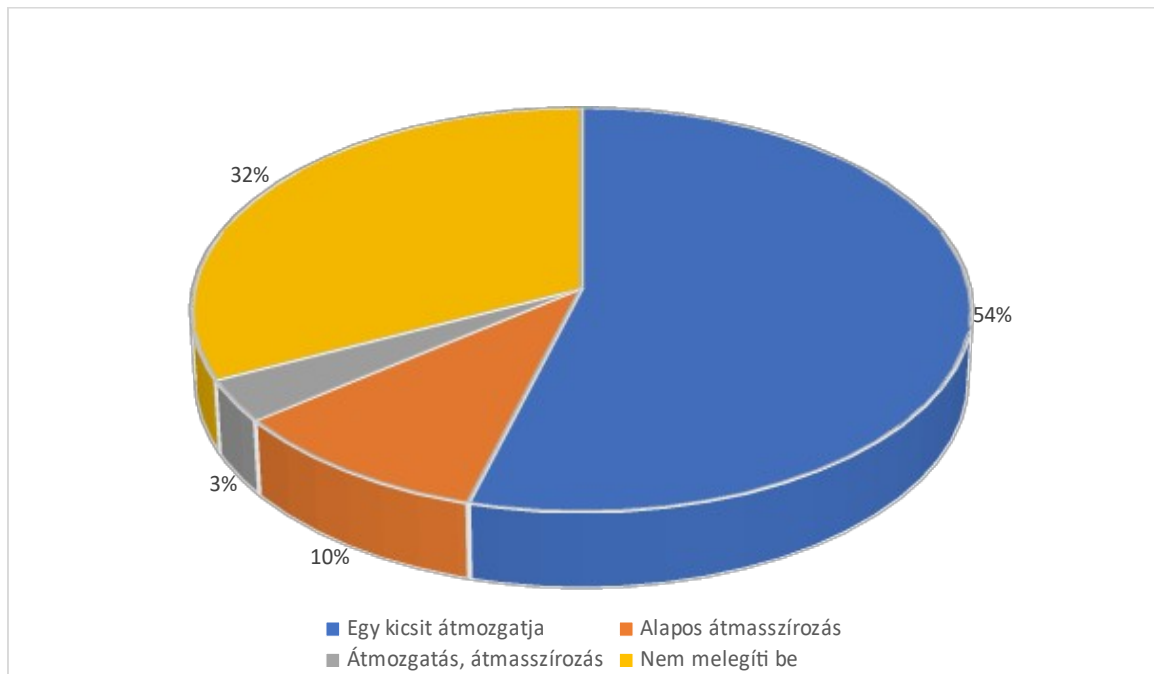
16. ábra: A vadászatokon való részvétel gyakorisága

A vadászaton kívül vannak, akik járnak kutyájukkal versenyekre, vizsgákra. Vízi-Mezei vizsgára a kitöltők 8%-a (3 fő), agilityre, field trialra és vaddisznó hajtó versenyre a kitöltők 3%-a (1 fő) jár kutyájával. 5%, vagyis 2 fő jár kutyájával coursing pályára. A kitöltők többsége, vagyis 80%-a (32 fő) nem járnak ilyen versenyekre a vadászaton kívül (17. ábra).

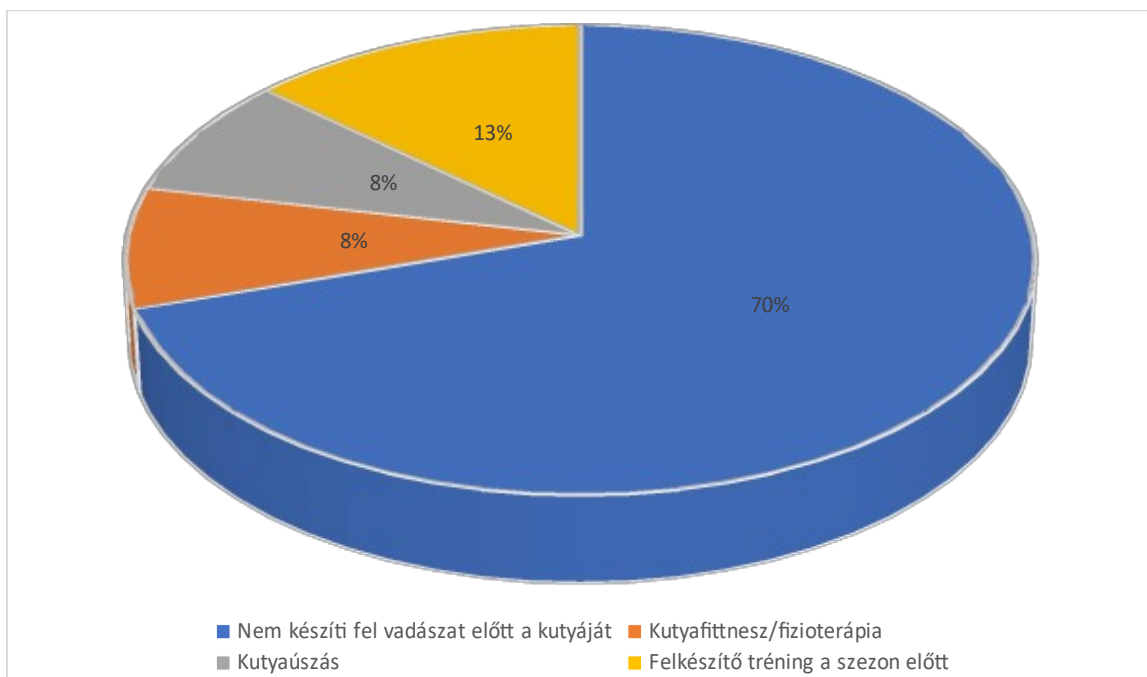
17. ábra: Versenyeken való megjelenés

Vadászat előtt a gazdák nagy része egy kicsit átmozgatja a kutyáját, vagyis a kitöltők 54%-a (32 fő), 32%, vagyis 19 fő nem melegíti be kutyáját. Alaposan átmasszírozza a kitöltők 10%-a (6 fő), viszont a válaszadók 4%-a (2 fő) azt válaszolta, hogy átmozgatja és át is masszírozza kutyáját vadászat előtt (18. ábra).

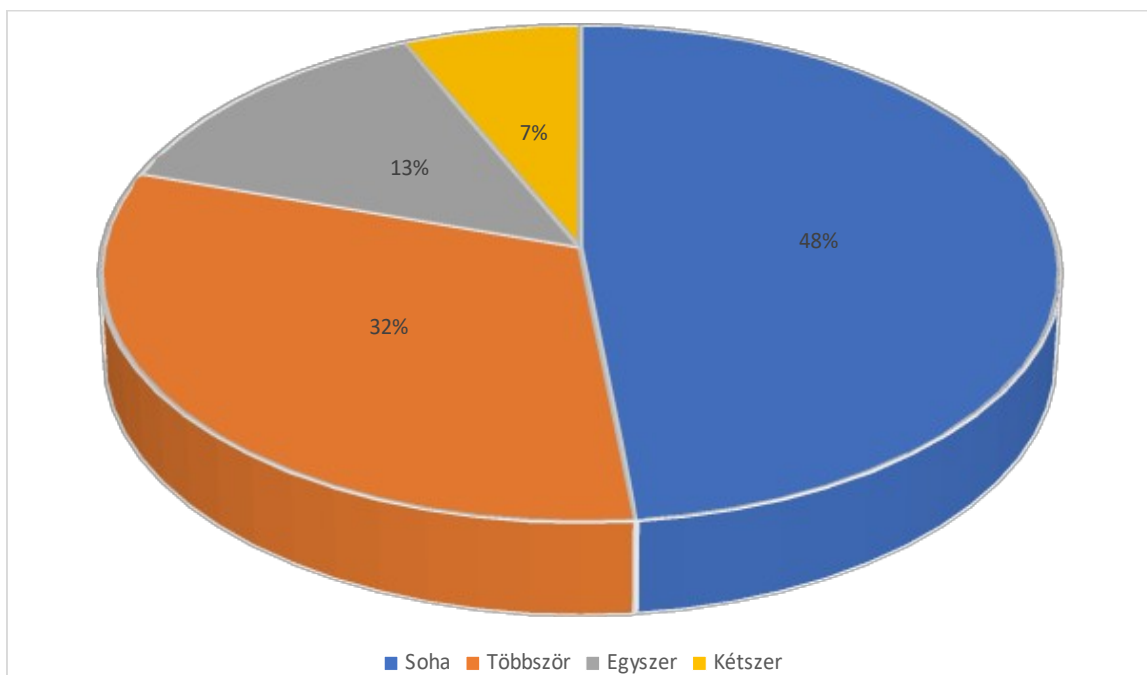
18. ábra: Az állat átmozgatása vadászat előtt

Azt a kérdést is feltettem, hogy felkészíti-e kutyáját vadászat előtt fizioterápiás kezelések segítségével. A kitöltők 70%-a (42 fő) azt válaszolta, hogy nem készítik fel kutyájukat vadászat előtt fizioterápiás kezelésekkel. 13%, vagyis 8 fő azt válaszolta, hogy a szezon előtt felkészítő tréningen vesznek részt kutyájukkal. A válaszadók 9%-a (5 fő) kutyauzásásra és 9%-a (5 fő) kutyafitnessre/fizioterápiára járnak kutyáikkal (19. ábra).

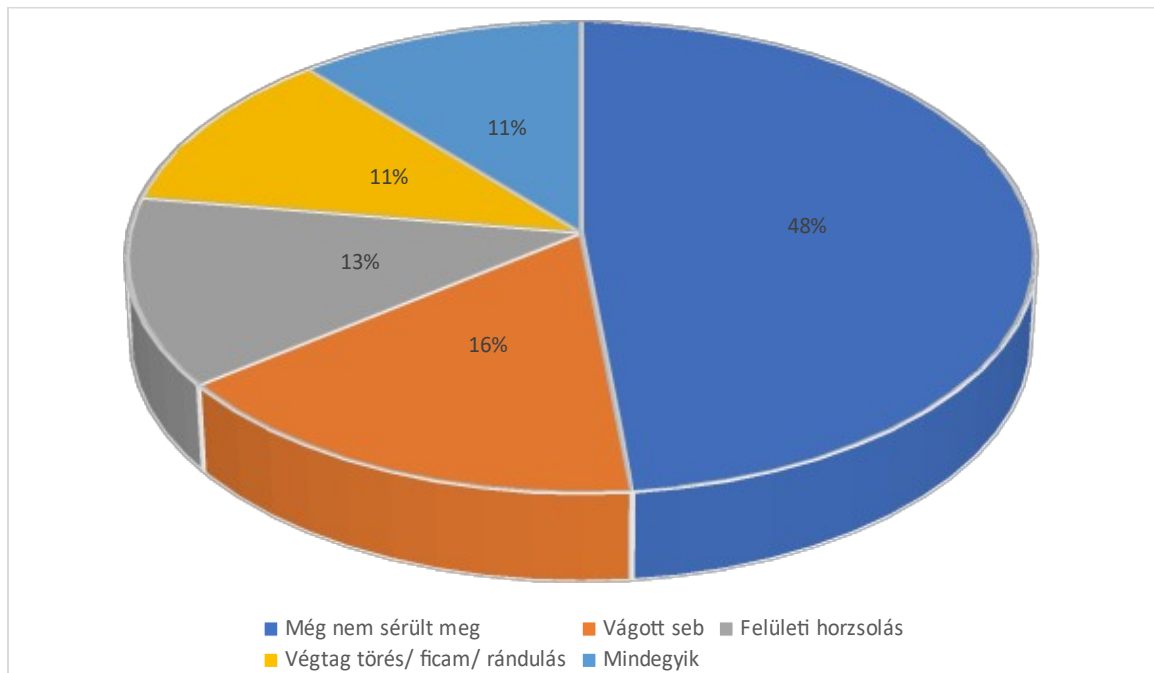
19. ábra: Fizioterápiás kezelés alkalmazása vadászati szezon előtt

Arra a kérdésre is választ szerettem volna kapni, hogy a válaszadók kutyája már sérült-e le vadászat során. A kitöltők 49%-a (29 fő) azt válaszolta, hogy nem sérült le a kutyájuk egy vadászat alkalmával sem. 32%, vagyis 19 fő azt válaszolták, hogy többször is megsérült a kutyájuk. A válaszadók 13%-ának (8 fő) a kutyája csak egyszer sérült meg. 7%, vagyis 4 fő kutyája kétszer sérült meg vadászat során (20. ábra).

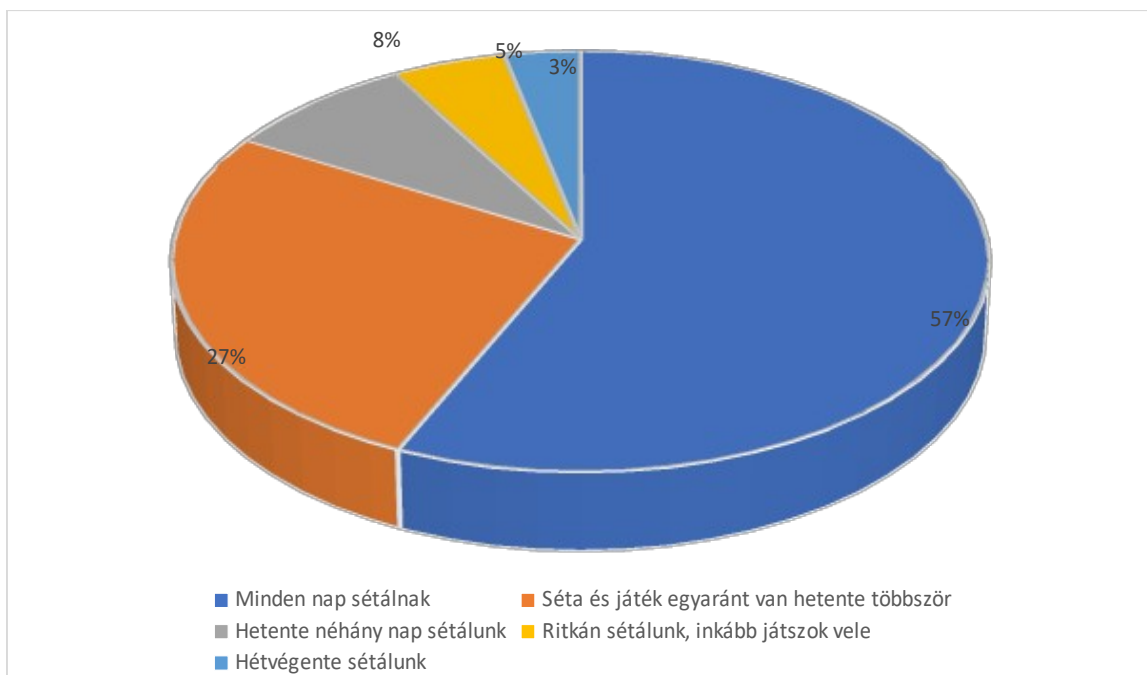
20. ábra: A vadászat során szerzett sérülések gyakorisága

Az előző válaszra való tekintettel az is érdekelt, hogy a kitöltők kutyája milyen sérülést szenvedett vadászat során. A kitöltők 49%-a (29 fő) azt válaszolta, hogy még nem sérült meg a kutyájuk. A válaszadók 16%-ának (10 fő) a kutyája vágott sebet; 13%, vagyis 8 fő kutyája felületi horzsolást szerzett vadászat során. Végtag törést/ficamot/rándulást a kitöltők kutyájának 11%-a (7 fő) szerzett. A kitöltők 11%-ának (7 fő) a kutyáját már mindegyik sérülés érte (21. ábra).

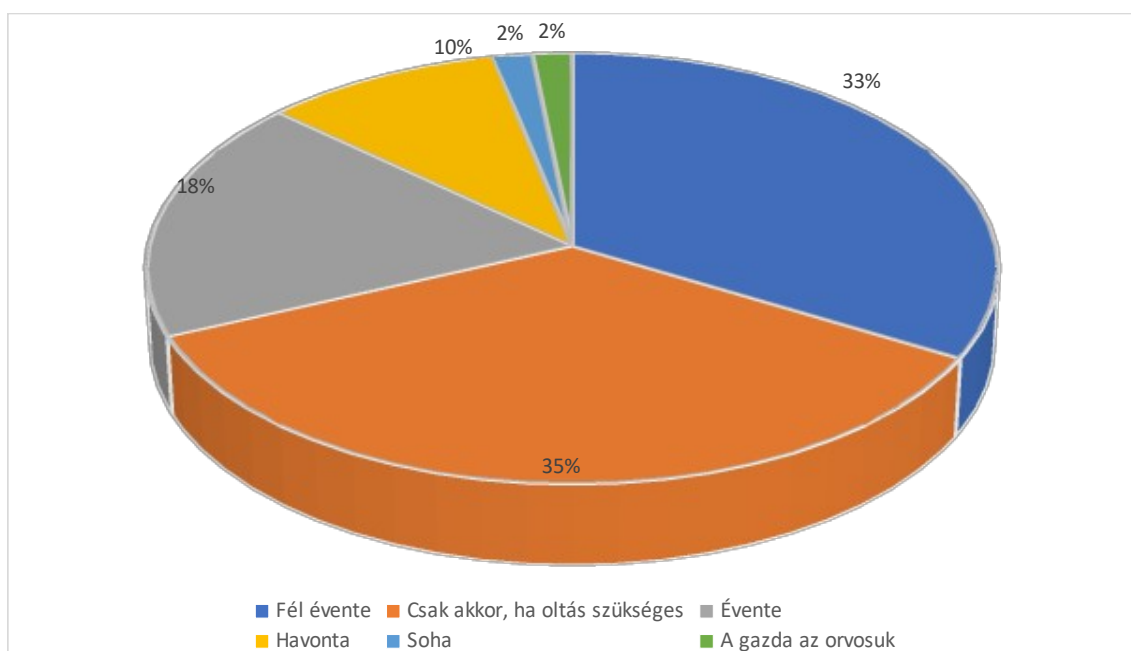
21. ábra: Kutyát ért sérülések vadászat során

A séta és játék gyakorisága is nagyon fontos azok számára, akik olyan kutyát tartanak, melynek szükséges a napi foglalkozás. Feltettem ezt a kérdést is a kérdőívemben. A kitöltők 57%-a (34 fő) minden nap sétál kutyájával. 27%, vagyis 16 fő azt válaszolta, hogy séta és játék egyaránt van hetente többször. A kitöltők 8%-a (5 fő) hetente néhány nap sétál kutyájával. 5%, vagyis 3 fő ritkán sétál kutyájával, inkább játszik vele. Hétfévente sétál kutyájával a válaszadók 3%-a, vagyis 2 fő (22. ábra).

22. ábra: Séta és játék gyakorisága

Az a kérdés is fontos volt számomra, hogy kinek mennyire fontos az állatorvosi szűrővizsgálatok gyakorisága. A kitöltők 35%-a (21 fő) azt válaszolta, hogy csak akkor viszi kutyáját állatorvoshoz, ha oltás szükséges, 33% (20 fő) fél évente jár kutyájával állatorvoshoz. 18% (11 fő) évente viszik kutyájukat állatorvoshoz. A válaszadók 10%-a (6 fő) havonta viszi kutyáját állatorvoshoz. Egy fő azt válaszolta, hogy saját maga az orvosuk, viszont volt olyan is, aki egyáltalán nem viszi kutyáját állatorvoshoz (23. ábra).

23. ábra: Állatorvosi kontroll vizsgálat

Megkérdeztem azt is a kitöltőktől, hogy mennyi időt vett igénybe a kutyája teljes gyógyulása? Megkértem őket, hogy írják le a problémát, a felépülés időtartamát, és azt, hogy igénybe vettek-e terapeutát a gyógyuláshoz. A kitöltők közül 37 fő kutyájának nem volt még ilyen jellegű problémája. 4 fő kutyája rándulásban vagy ízületi gyulladásban szenvedett, de nem alkalmaztak fizioterápiás kezelést.

A fizioterápiás kezelések főként fiatalabb kutyáknál fordultak elő. A kitöltők kutyái közül 3-4 csípőízületi diszpláziában szenved, melyeknek most is alkalmazzák a fizioterápiás kezelést.

Egy rövidszőrű magyar vizslának, mely most 2 és fél éves, „fél éves korában vitték el csípőízületi diszplázia szűrésre, akkor jelezte az állatorvos, hogy nagyon rossz az eredmény, de mivel a kutya tünetmentes, ezért műtétre nincs szükség, viszont rendszeres ízületvédő szedése és fizioterápia javasolt. Azóta járunk, gyakorlunk otthon rendszeresen, szerencsére diszpláziával összefüggő tünetet soha nem tapasztaltunk.”

Egy drótszőrű németvizsla 3 hónapig tartott a teljes gyógyulás. Porckorong sérv miatti bénulása volt, mely műtétet nem igényelt, de fizioterápia javasolt volt. Ebből 2,5 hónap volt a fizioterápia heti kétszer, otthon minden nap.

Egy szlovák drótszőrű vizslának 1 éves kora után „agyérgörcse volt, nagy területen kiterjedő, mely decemberben történt, a fizioterápia még most is megy neki.”

„3 hónaposan egy whippetet szétharapott egy agresszív kutya, mely során borda tört, tüdő sérült, izom szakadt. A mozgását a fizioterápiás kezeléssel javították. Tökéletesen felépült, versenyző lett a kutyából.”

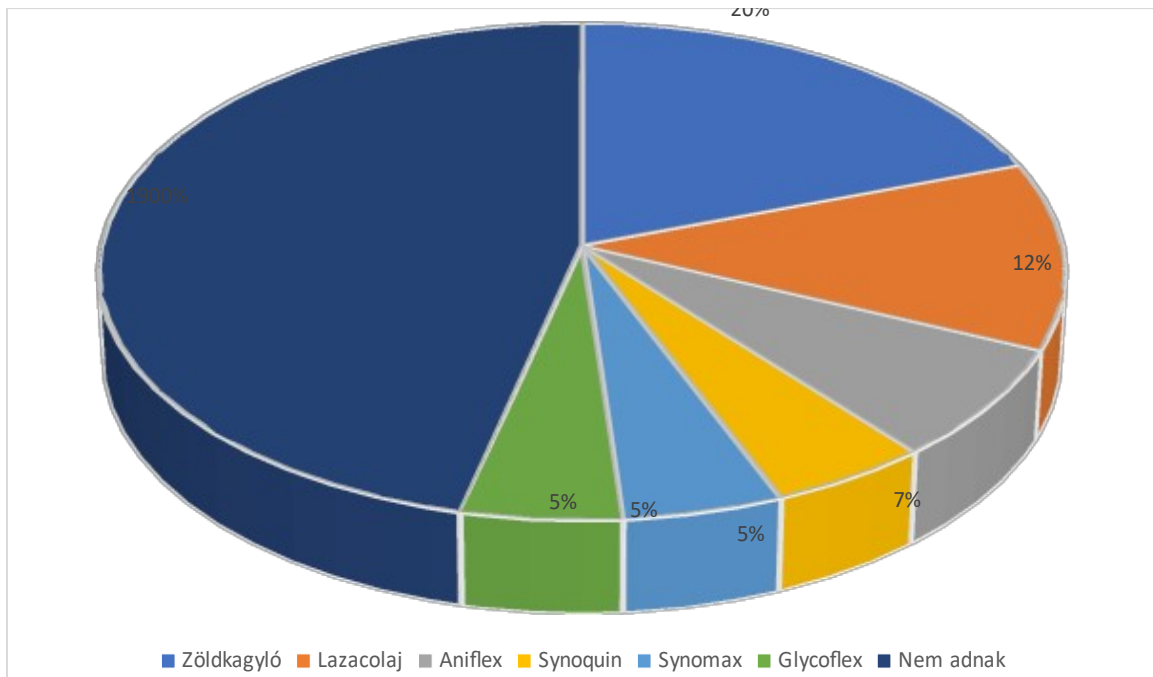
„Egy hannoveri vérebbel 3 éve történt egy baleset, melyből azóta sem gyógyult fel teljesen. Részben saját, részben terapeuta útmutatásával lépett a gyógyulás útjára.”

„Egy rövidszőrű németvizsla egyszer kennelköhögéses volt. Gyógyulás után fokozatosan vitték vissza a munkába, sok bemelegítéssel és utána lenyújtással masszázssal.”

„Egy drótszőrű magyar vizslának csiga csont törése volt 1,5 évesen. Fél év volt a gyógyulás terapeutával.”

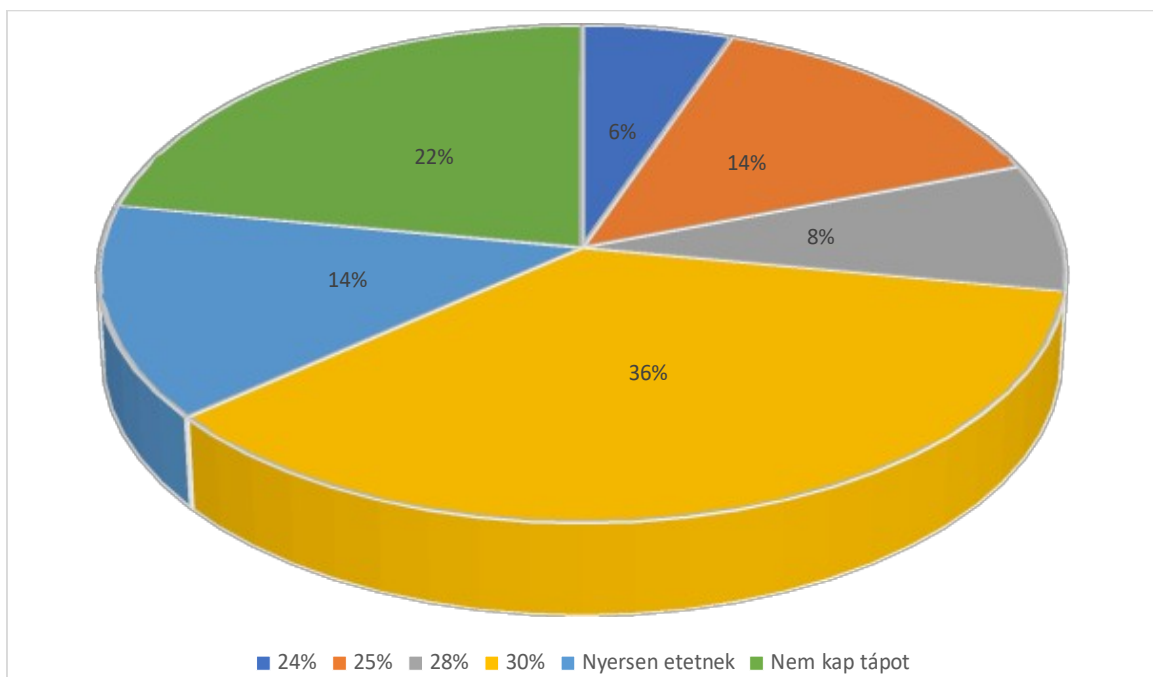
„Egy drótszőrű németvizslának hátsó láb nyílt törése volt. Orvosi ellátás után saját magam kezeltem, majd lassan fokozatosan terheltem, masszíroztam.”

A táplálék és a táplálék kiegészítők is fontosok egy kutya életében. Az egyik kérdésem is erre a témakörre irányult. A kitöltők 46%-a (19 fő) egyáltalán nem ad a kutyájának táplálékkiegészítőket, viszont a kitöltők 20%-a (8 fő) zöldkagylóport, 12%-a (5 fő) lazacolajat használ szívesen. A válaszadók 7%-a (3 fő) az összetettebb kiegészítőket alkalmazza kutyája táplálására, mint például az Aniflex. 5% (2 fő) Synoquint, Synomaxot és Glycoflexet használ táplálékkiegészítőként (24. ábra).

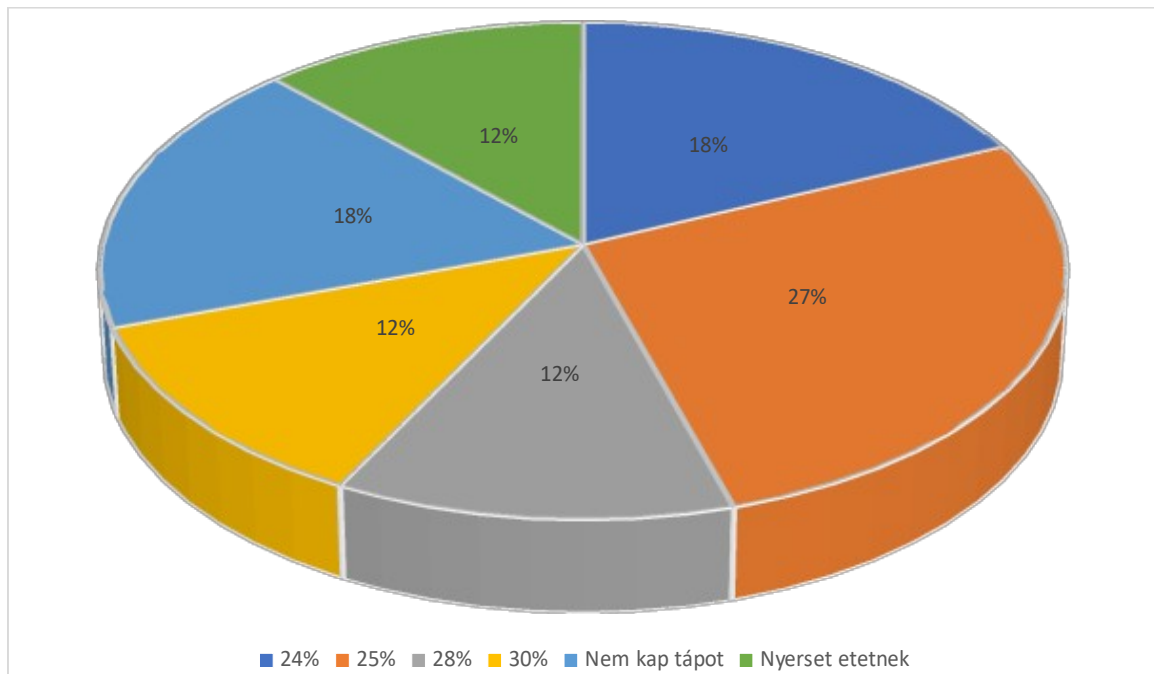
24. ábra: Táplálékkiegészítők alkalmazása

A vadászati szezonban fontos, hogy a kutya energikus maradjon, ezért célszerű nagyobb % fehérjetartalmú tápot etetni vele. A kitöltők 36%-a (13 fő) 30%-os fehérjetartalmú tápot etet kutyájával. 22% (8 fő) nem etet kutyájával tápot. A válaszadók közül 14% (5 fő) nyersen etet és szintén 14% (5 fő) 25%-os fehérjetartalmú tápot ad kutyájának. 24%-os fehérjetartalmú tápot a kitöltők 6%-a (2 fő) etet. 28%-os fehérjetartalmú tápot a válaszadók 8%-a (3 fő) adja a kutyájának (25. ábra).

25. ábra: A különböző fehérjetartalmú tápok etetési szokásai vadászati szezonban

A vadászati szezonon kívül a kitöltőknek már csak 12%-a (4 fő) ad 30%-os, 28%-os fehérjetartalmú tápot és nyers kosztot kutyájának. 18%, vagyis 6 fő nem etet kutyájával tápot. A válaszadók 28%-a (9 fő) 25%-os fehérjetartalmú tápot ad kutyájának. 24%-os fehérjetartalmú tápot a kitöltők 18%-a (6 fő) etet kutyájával (26. ábra).

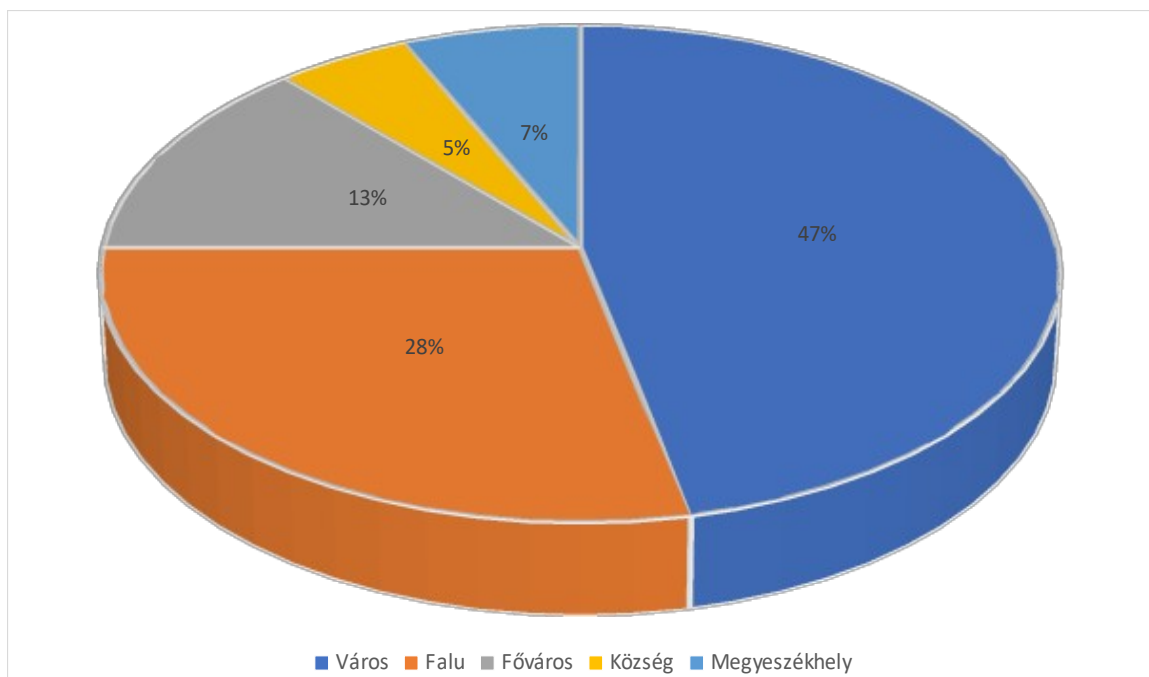

26. ábra: A különböző fehérjetartalmú tápok etetési szokásai vadászati szezonon kívül

A kérdőívet 36 nő és 23 férfi töltötte ki, viszont volt olyan is, aki üresen hagyta a választ.

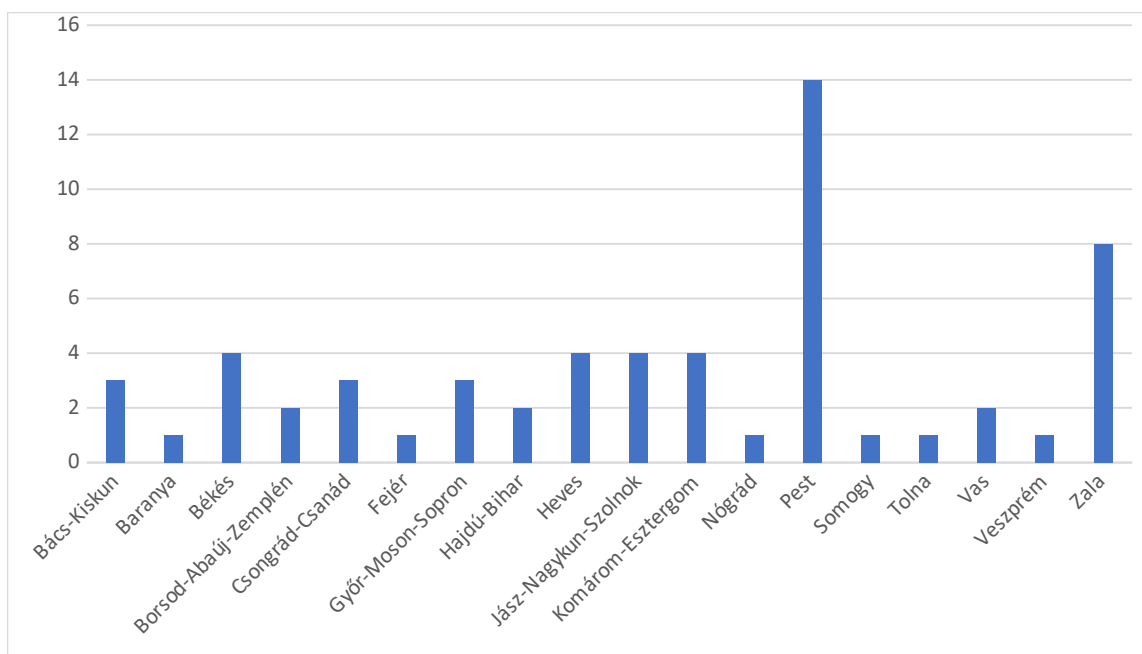
A kitöltők 47%-a (28 fő) városban lakik. Ezt a választ követi a falu, ahol 28%, vagyis 17-en laknak. 13%, vagyis 8 fő a kitöltők közül a fővárosban lakik. A legkevesebb válasz megyeszékhelyből és községből érkezett, megyeszékhelyből 7% (4 fő), községből 5% (3 fő) adott választ (27. ábra).

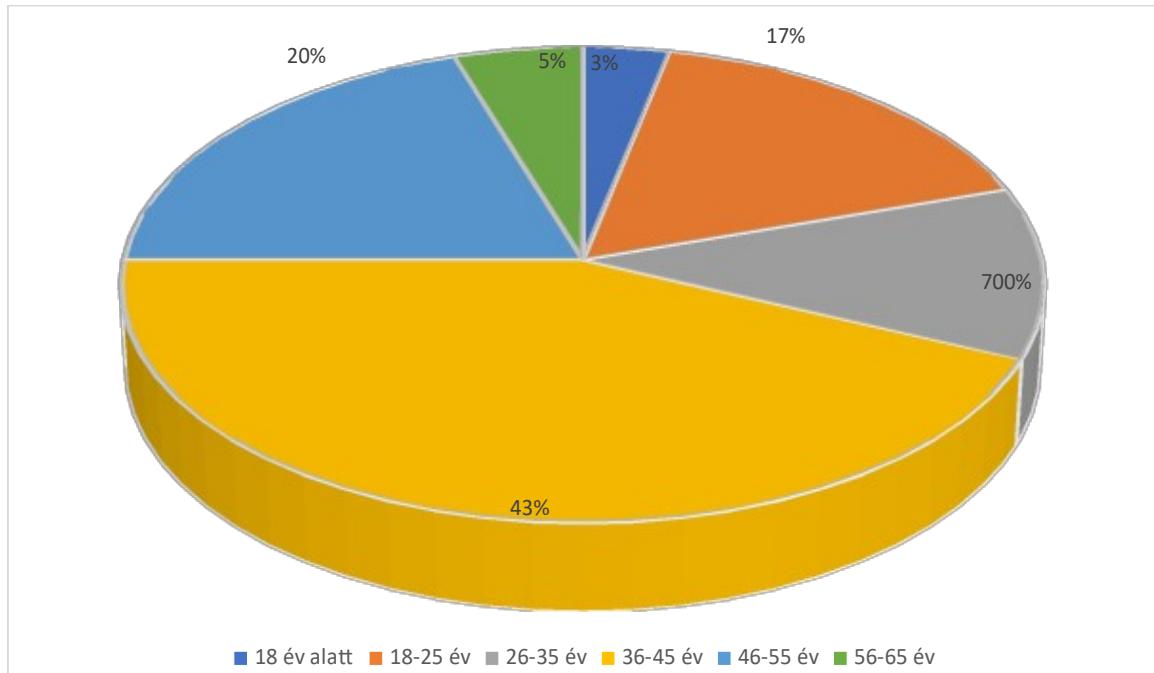
27. ábra: A válaszadók lakóhelye

A vizsgált elemszám 60 volt. Ebből a legtöbben, vagyis 14-en Pest vármegyéhez tartoztak, majd ezt követte Zala vármegye 8 elemszámmal. Komárom-Esztergom, Jász-Nagykun-Szolnok, Heves és Békés vármegye 4 elemszámmal, majd a további 12 vármegyéből már csak egy-két fő töltötte ki a kérdőívet, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéből nem is akadt válaszadó (28. ábra).

28. ábra: A válaszadók vármegye szerinti eloszlása

A legfiatalabb válaszadó, aki a kérdőívet kitöltötte 18 év alatt volt, ők 2-en voltak. Az ezt követő korosztályból, vagyis 18 és 25 év között a válaszok száma 10 volt. A 26 és 35 év közötti korosztályból 7-en töltötték ki a kérdőívet. A legtöbbet 36 és 45 év közötti korosztályból adtak választ, vagyis 26-an. A 46 és 55 év közötti korosztályból 12 válasz érkezett. A legidősebb korosztályból, vagyis 56 és 65 év között 3-an töltötték ki a kérdőívet (29. ábra).

29. ábra: A válaszadók életkora

5. Következtetések, javaslatok

A kérdőív kitöltése során világossá vált számomra, hogy a vadászok körében nem alkalmazzák a fizioterápiát, mint gyógykezelést kutyájuk gyógyulása érdekében. A vadászok többségének megvan az ismerete a fizioterápiáról, ennek ellenére kutyájával még egyáltalán nem vett részt kezelésen. A vadászat során a kutya nagyobb terhelésnek van kitéve, ezért a bemelegítés szükséges számára, mely hiányában az izmok és ínák megsérülhetnek.

Azok a gazdák, akik a kutyájukat már fiatal korában elvitték a szükséges szűrővizsgálatokra választ kaptak arra, hogy a kutya szenved-e örökletes betegségben. Arra a következtetésre jutottam, hogy főként olyan gazdák vitték el kutyájukat szűrővizsgálatokra, akiknek kutyája fajtatiszta volt. Az örökletes betegség megállapítása után a gazdák heteken, vagy akár hónapokon keresztül hordták kutyájukat fizioterápiás kezelésekre. Idős kutyák esetében nem kaptam választ arra, hogy a kutya szenvedne-e örökletes betegségben, vagy alkalmaztak-e náluk fizioterápiás kezelést.

A vadászkutyákat sport céljából használja az ember, így szervezetük nagyobb terhelésnek van kitéve. Célszerű a hagyományos tápok mellett táplálékkiegészítőket, vagy nagyobb energiatartalmú tápokot alkalmazni a kutyánál, hisz ezáltal sokkal energikusabb lesz vadászatok során. Mindezek mellett az állatnak szüksége van pihenésre, átmozgatásra a vadászaton való jobb teljesítmény érdekében.

Mindent egybevetve arra a következtetésre jutottam, hogy a fizioterápiás kezelések fontosságát nem érzik át a vadászkutya-tartók, így hű társuk egész életükön át küszködhet betegsége miatt.

Javaslatok

A vadászkutya tartók körében jobban kiterjeszteném a fizioterápiás kezeléseket. Nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a vadászatok előtti átmozgatásra, bemelegítésre. Sajnálatos módon erre nem fordítanak elegendő időt, így könnyebben szenvednek sérülést a négy lábúak vadászat során. A bemelegítés lehetne egy fizioterápiás kezelés része is. Véleményem szerint e terápiák nagyon fontosak, e kezelésekhöz a gazda akaratereje, kitartása és ideje is szükséges. Ahhoz, hogy a kutya meggyógyuljon nem elegendő néhány alkalom, legtöbbször hetek, hónapok szükségesek a teljes gyógyulásra. Felhívnám a figyelmet az otthon végzett feladatok fontosságára is hiszen általuk a gyógyulási folyamat előremozdítható.

Lehetőségeinkhez mérten igyekezzünk az általunk űzött vadászati módra leginkább alkalmas kutyafajtát választani. Véleményem szerint ennek betartásával is csökkenthető a szerzett betegségek elkerülése.

6. Összefoglalás

Kutatásom megírásával és vizsgálataimmal a vadászkutya tartók körében szerettem volna felmérni a fizioterápia alkalmazásának gyakoriságát és az ezzel kapcsolatos ismereteket.

Kutatásom során kevés hazai szakirodalom áll rendelkezésemre, így főként idegen nyelvű forrásokkal dolgoztam. Az internet adta lehetőségeket, illetve folyóiratokban megjelent cikkeket is igyekeztem felhasználni munkám során.

Első részben a vadászat és a vadászkutya fajtákról szerettem átfogó képet nyújtani. Említést tettem a vadászat szükségességéről, s hazánkra gyakorolt hatásáról. Ebben nyújtott segítséget számomra többek között a vadász életben szerzett tapasztalatom és ismeretem.

Az elméleti részben tárgyaltam még a kutyák mozgásszervi betegségeit, ezen belül kitértem a diszplázia, az arthrosis és a patellaficam jellemzőire, a felmerülő problémákra és azok lehetséges megoldásaira. E ortopédiai esetek után szót ejtettem a neurológiai, vagyis a gerincvelő és idegizom kapcsolatokat érintő elváltozásokról is. A betegségek javulását elősegítő folyamat a fizioterápia fontossága, kezeléseinek bemutatása kutatásom további részét képezte.

A gyakorlati részben kérdőív segítségével kerestem választ a fizioterápia, mint gyógykezelés elterjedésével kapcsolatos kérdésekre. eltérő korosztályú és nemű személyekkel végeztem vizsgálatot. A válaszokat kiértékeltem, majd oszlop- és tortadiagramm segítségével szemléltettem. A betegségek során az antibiotikum használata károsítja a kutya szervezetét, így a kezelés a fizioterápia alkalmazásával visszaszorítható. A terápia alkalmazásával a gyógytornász egy természetes gyógymód segítségével gyorsíthatja a gyógyulási folyamatot. A szakirodalom tanulmányozását követően kutatást végeztem a témában, mely során átfogóbb képet kaptam a kezelések alkalmazásáról és fontosságáról.

Kérdőívemben azt mértem fel, hogy mennyire ismert a vadászkutya tartók körében a fizioterápiás kezelések alkalmazása. A kérdésekre 60 válasz érkezett, mely válaszokból azt állapítottam meg, hogy a vadászok körében ismertek a terápiák, viszont kutyájuknál nem alkalmazzák őket.

Különböző témakörökre osztottam fel a kérdőívemet. Arra a kérdésemre szerettem volna választ kapni, hogy a vadászok mennyire figyelnek oda kutyájuk egészségére. Sajnálatomra a vadászok többsége nem figyel oda a kutya átmozgatására, a megfelelő táplálkozásra és a szűrővizsgálatokra sem.

Fontosnak tartom a fizioterápiás kezeléseket, azért is választottam ezt a témát, mert érdekelt, hogy a vadászok körében mennyire elterjedt. Sajnálatos módon voltak, akik szerint egyáltalán nem hasznos a fizioterápia és a többség nem is alkalmazza kutyájánál a kezeléseket, ezért is terjeszteném ki szélesebb körben a terápiák alkalmazását.

Véleményem szerint a fizioterápiás kezelések preventív jelleggel történő alkalmazása vadászat előtt elengedhetetlen. A nagyobb terhelés és az izomzat igénybevétele előtt célszerű az állat átmozgatása, végtagjainak bemelegítése. A kutyák teste erős fizikai megpróbáltatásnak van kitéve vadászat során.

Hivatásom során nagy hangsúlyt kívánok fektetni a fizioterápiás eljárások alkalmazására, s felkeltett érdeklődésemnek eleget téve tovább szeretnék kutatni a témában. Természetvédelmi mérnökként is nagy hasznomra válhat az elkövetkezendő években e területen való jártasság.

7. Irodalomjegyzék

Könyv:

1. Jilly B. (1962): A vadászkutyák idomítása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 5-186 p

Nyomtatott irodalmi hivatkozások:

2. Carver D. (2015): Practical Physiotherapy for veterinary nurses. John Wiley & Sons 22-26 p

3. Challande-Kathmann I., Forterre, F., Herzog, K., Schwager, I., & Ward, U. (2009): Rehabilitation und Physiotherapie bei Hund und Katze. Schlütersche Publisher 13-55 p

4. Fehérné Kiss A. (2017): A fizioterápia eszköztára: Gyógytorna. Medicina Kiadó, Budapest, 14-21 p.

5. Prydie D. - Hewitt I. (2015): Practical physiotherapy for small animal practice. John Wiley & Sons 69-80 p

6. Zink C. - Janet B. Van Dyke (2018): Canine sports medicine and rehabilitation. John Wiley & Sons 177-200 p

Internetes hivatkozások:

7. INTERNET1:

<http://www.mezogazdasagikonvyvtar.hu/assets/Hirvilag/Ah2008/3/vadaszat.htm> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.22.]

8. INTERNET2: <https://www.kisallatortopedia.hu/betegsegekrrol-reszletesen/cspozulet> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.22.]

9. INTERNET3: <https://www.kisallatortopedia.hu/betegsegekrrol-reszletesen/konyokizulet> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.22.]

10. INTERNET4: <https://www.kisallatortopedia.hu/betegsegekrrol-reszletesen/vallizulet> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.23.]

11. INTERNET5: https://www.webbeteg.hu/cikkek/mozgasszervi_betegseg/6766/arthrosis-rehabilitacioja [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.23.]

12. INTERNET6: <https://allatorvos-budapesti.hu/sites/allatorvos-budapesti.hu/files/patellaficam.pdf> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.23.]

13. INTERNET7: <https://www.webbeteg.hu/cikkek/neurologia/18990/periferias-idegserulesek-rehabilitacioja> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.23.]

14. INTERNET8: <https://www.kisallatortopedia.hu/betegsegekrrol-reszletesen/gerincbetegsegek> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.23.]

15. INTERNET9: <https://gyogytornaszok.hu/mi-a-fizioterapia/> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.24.]

16. INTERNET10: <http://kutyafizio.hu/index.php/cikkek/item/kutya-fizioterapia-1-resz.html> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.24.]

17. INTERNET11: <https://www.witsend4pets.co.uk/blog/articles/dog-physiotherapy-what-you-need-to-know> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.24.]
18. INTERNET12: <http://ebfizio.hu/fizioterapia/> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.24.]
19. INTERNET13: <https://hun.koshachek.com/articles/gyogytorna-kutyaknak-es-macskaknak-allatorvosi.html> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.25.]
20. INTERNET14: <http://kutyafizioterapiagyor.hu> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.25.]
21. INTERNET15: <https://ve.yakprox.info/2765-terapias-ultrahang-allatok-szamara.html> [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.25.]
22. INTERNET16: https://www.webbeteg.hu/cikkek/mozgasszervi_betegseg/25956/magnesterapia [Utolsó letöltés ideje: 2023.03.25.]

8. Ábrajegyzék

1. **ábra:** A válaszadók által tartott vadászkutyafajták gyakorisága
2. **ábra:** A válaszadók kutyájának életkora
3. **ábra:** A válaszadók ismeretszerzési szokásai
4. **ábra:** A megkérdezettek véleménye a fizioterápia fontosságáról
5. **ábra:** Fizioterápiás kezelés kipróbálása egy adott problémára
6. **ábra:** Terápiára fordított idő
7. **ábra:** Kutya felépülésére fordított költség
8. **ábra:** Utazás terápiás kezelésre
9. **ábra:** Fizioterápiás kezelés alkalmazása
10. **ábra:** Fizioterápiás kezelés időtartama
11. **ábra:** A kutya aktivitása kezelés során
12. **ábra:** Jutalomfalat alkalmazása
13. **ábra:** A kutya viselkedése masszírozás során
14. **ábra:** Házifeladatok elvégzése
15. **ábra:** A megkérdezettek által alkalmazott vadászati módok
16. **ábra:** A vadászatokon való részvétel gyakorisága
17. **ábra:** Versenyeken való megjelenés
18. **ábra:** Az állat átmozgatása vadászat előtt
19. **ábra:** Fizioterápiás kezelés alkalmazása vadászati szezon előtt
20. **ábra:** A vadászat során szerzett sérülések gyakorisága
21. **ábra:** Kutyát ért sérülések vadászat során
22. **ábra:** Séta és játék gyakorisága
23. **ábra:** Állatorvosi kontroll vizsgálat
24. **ábra:** Táplálékkiegészítők alkalmazása
25. **ábra:** A különböző fehérjetartalmú tápok etetési szokásai vadászati szezonban
26. **ábra:** A különböző fehérjetartalmú tápok etetési szokásai vadászati szezonon kívül
27. **ábra:** A válaszadók lakóhelye
28. **ábra:** A válaszadók vármegye szerinti eloszlása
29. **ábra:** A válaszadók életkora

9. Mellékletek

1. sz. melléklet:

A kutya-fizioterápiával kapcsolatos ismeretek felmérése vadászkutyatartók körében

Kedves Vadászok és Vadászkutyások!

Dobos Virág vagyok, a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem végzős természetvédelmi mérnök hallgatója.

Szakdolgozatomban azt vizsgálom, hogy mennyire elterjedt hazánkban vadászkutyáknál a fizioterápiás kezelések alkalmazása vadászatok, tréningek, versenyek előtt/után. Ehhez olyan vadászok vagy olyan kutyás személyek segítségét szeretném kérni, akik vadászkutyákkal foglalkoznak, vadászatokon dolgoznak velük, és/vagy különböző versenyekre járnak.

A kérdőív dolgozatom kutatómunkájának részét képezi, kitöltése teljesen anonim.

Előre is köszönöm a segítséget és a megosztásokat!

Milyen fajta a kutyája?

Rövid szöveges válasz

Mennyi időse a kutyája?

Rövid szöveges válasz

Rendelkezik-e törzskönyvvel?

Igen

Nem

Vannak-e egészségügyi szűrései (pl. diszplázia stb.) a kutyájának?

Igen

Nincsenek

Hol hallott a kutya-fizioterápiáról?

- Interneten olvastam
- Ismerőstől
- Állatorvostól
- Újságból
- Egyéb...

Ön szerint mennyire hasznos kutyáknál a fizioterápiás kezelés?

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- egyáltalán nem   nagyon hasznos

Ha javasolnák a fizioterápiás kezelést kutyájának egy adott problémára, kipróbálná-e?

- Megfontolnám, utána néznék, hogy miket írnak róla
- Anyagilag számomra ez nem elérhető
- Azonnal keresnék egy fizioterapeutát
- Kikérném az állatorvos véleményét
- Egyéb...

Mennyi időt szánna a fizioterápiás kezelésekre?

- Nincs rá időm
- Hetente egy kezelés
- Amennyit a fizioterapeuta javasol
- Bármennyit, csak gyógyuljon meg a kutyám

Anyagi szinten mennyit áldozna arra, hogy kutyája felépüljön?

- Minimális összeget
- Hetente 5-10 ezer
- Havonta max. 50 ezer
- Bármennyit, csak gyógyuljon meg a kutyám

Mennyit hajlandó utazni azért, hogy elvigye a kutyáját fizioterápiás kezelésre?

- Pár kilométert
- 10-20 km-t
- Bármennyit
- Egyéb...

Kapott már a kutyája valaha fizioterápiás kezelést?

- Még soha
- Igen, műtét, sérülés után
- Igen, preventív jelleggel
- Egyéb...

Mennyi ideig jártak fizioterápiára?

- Néhány alkalommal
- Heteken át
- Hónapokig
- A teljes gyógyulásig
- Egyéb...

A kutyája mennyire vett részt aktívan a fizioterápiás kezelésen?

- Még nem volt a kutyám ilyen kezelésen
- Az első alkalom elején még bízattani kellett, majd szívesen tornázott
- Nem hagyta, hogy a terapeuta hozzányúljon, így a gazdi tornázott vele
- Nagyon stresszelt, ezért érdemi munkát sem a terapeuta, sem a gazdi nem tudott vele végezni
- Az első perctől kezdve ügyesen, együttműködően tornázott

A fizioterápiás kezelés során alkalmaztak jutalomfalatot a motivációhoz?

- Igen, a fizioterapeuta biztosította a jutalomfalatokat
- Igen, vittünk a kedvenc jutalomfalatokból
- Nem volt rá szükség, mert dicsérettel, simogatással motiválható
- Egyéb...

Mennyire hagyta a kutyája a kezelése során masszírozni magát?

- Eleinte nem hagyta, kellett a gazdinak simogatni, nyugtatni
- Egyáltalán nem hagyta
- Szimatszőnyeggel (egyéb eszközzel, falattal stb.) lekötöttük a figyelmét, és közben lehetett masszírozni
- Nem volt ezzel gond, mindig hagyta magát masszírozni

A terapeuta által adott házi feladatokat elvégezték?

- Rendszeresen, az előírásoknak megfelelően végeztük az otthoni tornát
- Néha kimaradt egy-egy, de azon kívül szorgalmasan tornáztunk
- Nem sokszor jutott rá idő sajnos

Milyen vadászatokon vesz részt a kutyájával?

- Apróvad vadászat
- Vaddisznó hajtás
- Riglizés
- Kotorékozás
- Utánkeresés
- Les vadászat
- Cserkelés
- Egyéb...

Milyen gyakran jár a kutyájával vadászatokra?

- Ritkán
- Havonta két-három alkalommal
- Hetente
- Egyéb...

Vadászatokon kívül részt szokott-e venni valamilyen versenyen és milyen gyakorisággal? (Field trial, Vízi-Mezsei Vizsga stb.)

- Nem járunk résztvevőként ilyen versenyekre
- Egyéb...

Vadászatok/tréningek/versenyek előtt bemelegíti-e a kutyáját masszírozással, tornával stb.?

- Nem
- Igen, alaposan átmasszírozom
- Egy kicsit átmozgatom
- Egyéb...

Felkészíti vadászati szezon előtt a kutyáját fizioterápiás kezelésekkel?

- Igen, járunk kutyauzásásra
- Igen, járunk kutyafitnessre/fizioterápiára
- Egyéb...

Előfordult már, hogy vadászat során lesérült a kutyája?

- Soha
- Egyszer
- Kétszer
- Többször

Milyen sérüléseket szerzett a kutyája vadászat során? (Több választ is megjelölhet)

- Felületi horzsolás
- Vágott seb
- Végtag törés/ficam/rándulás
- Még nem sérült meg
- Egyéb...

Milyen gyakran sétál vagy játszik a kutyájával?

- Minden nap sétálunk
- Hetente néhány nap sétálunk
- Hétvégente sétálunk
- Ritkán sétálunk, inkább játszok vele
- Séta és játék egyaránt van hetente többször

Milyen gyakran járnak kontroll vizsgálatokra állatorvoshoz?

- Havonta
- Fél évente
- Évente
- Csak akkor, ha oltás szükséges
- Egyéb...

Mennyi időt vett igénybe a kutyája teljes gyógyulása? Kérem írja le röviden a problémát (pl. TPLO műtét stb.), majd a felépülés időtartamát, és azt, hogy igénybe vettek-e terapeutát a gyógyuláshoz.

Hosszú szöveges válasz

Milyen táplálékkiegészítőket (pl. ízületvédő) ad kutyájának rendszeresen?

Rövid szöveges válasz

Az intenzívebb időszakban, ad-e valami plusz táplálékkiegészítőt kutyájának?

Rövid szöveges válasz

A vadászati szezonban hány % fehérjetartalmú tápot etet a kutyájával?

Rövid szöveges válasz

A vadászati szezonon kívül hány % fehérjetartalmú tápot etet a kutyájával?

Rövid szöveges válasz

Az Ön neme:

Nő

Férfi

Az Ön lakhelye:

Falu

Község

Város

Megyeszékhely

Főváros

Az Ön lakhelye az alábbi vármegyében található:

- Bács-Kiskun
- Baranya
- Békés
- Borsod-Abaúj Zemplén
- Csongrád-Csanád
- Fejér
- Győr-Moson-Sopron
- Hajdú-Bihar
- Heves
- Jász-Nagykun-Szolnok
- Komárom-Esztergom
- Nógrád
- Pest
- Somogy
- Szabolcs-Szatmár-Bereg
- Tolna
- Vas
- Veszprém
- Zala

Az Ön kora:

- 18 év alatt
- 18-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 65 év felett

Köszönetnyilvánítás

Szeretnék köszönetet mondani a kutatásomban szereplő azon személyeknek, akik kitöltötték a kérdőívet az egész ország területéről és ezzel is segítették munkámat.

Köszönetemet szeretném még kifejezni konzulensemnek, aki nélkül valószínű nem tudtam volna elsajátítani a fizioterápiás ismereteket.

Eredetiségi és hozzáférési nyilatkozat

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: DOBOS VIRÁG
A Hallgató Neptun kódja: TYDY8Q
A dolgozat címe: A KUTYA-FIZIOTERÁPIA ALKALMAZÁSÁNAK FELMÉRÉSE
VADÁSZKUTYATARTÓK KÖRÉBEN
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: VADGAZDÁLKODÁSI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI INTÉZET

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: 2023. április 27.

Hallgató aláírása

Hallgatói és konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Alulírott DOBOS VIRÁG, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus, TERMÉSZETVÉDELMI MÉRNÖK BSc szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldálás összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. év április hó 30. nap

Dobos Virág
Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom áttekinttem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023 év április hó 30 nap

Szilvia
Belső konzulens